

INSTITUT PRO DEMOKRACII A EKONOMICKOU ANALÝZU
projekt Národohospodářského ústavu AV ČR, v. v. i.

INSTITUTE FOR DEMOCRACY AND ECONOMIC ANALYSIS
A Project of the Economics Institute of the Czech Academy of Sciences

Jaké inovativní firmy (ne)čerpají veřejnou podporu na inovace?

Říjen 2024

MARTIN SRHOLEC

PROJEKT NÁRODOHOSPODÁŘSKÉHO ÚSTAVU AKADEMIE VĚD ČR

Martin Srholec

Doktorské studium absolvoval na Národohospodářské fakultě VŠE a na Centre for Technology, Innovation and Culture při Univerzitě v Oslu. Od roku 2010 působí jako vědecký pracovník na CERGE-EI v Praze. Mezi roky 2011 a 2017 zároveň působil jako associate professor na Centre for Innovation, Research and Competence in the Learning Economy (CIRCLE) při Lund University. S think-tankem IDEA spolupracuje od roku 2013. Zaměřuje se na ekonomii inovací, problematiku inovačních systémů a otázky inovační politiky.

Martin completed his doctoral studies at the Faculty of Economics of the Prague University of Economics and Business and the Centre for Technology, Innovation and Culture at the University of Oslo. Since 2010 he has been a researcher at CERGE-EI in Prague. Between 2011 and 2017 he was also an associate professor at the Centre for Innovation, Research and Competence in the Learning Economy (CIRCLE) at Lund University. He has been working with the IDEA think tank since 2013. His research focuses on the economics of innovation, innovation systems, and innovation policy.

Upozornění: Tato studie reprezentuje pouze názory autorů, a nikoli oficiální stanovisko Národohospodářského ústavu AV ČR, v. v. i. či Centra pro ekonomický výzkum a doktorské studium UK (CERGE).

Warning: This study represents only the views of the authors and not the official position of the Charles University, Center for Economic Research and Graduate Education as well as the Economics Institute of the Czech Academy of Sciences, v. v. i.

Jaké inovativní firmy (ne)čerpají veřejnou podporu na inovace?

Studie 6/2024

© Martin Srholec

Národohospodářský ústav AV ČR, v. v. i., 2024

ISBN 978-80-7344-719-9 (Národohospodářský ústav AV ČR, v. v. i.)

Jaké inovativní firmy (ne)čerpají veřejnou podporu na inovace?¹

ŘÍJEN 2024

MARTIN SRHOLEC

Shrnutí

- Smyslem této analýzy je ukázat, jaké inovativní firmy čerpají anebo naopak nečerpají veřejnou podporu inovací, na jaké inovační činnosti, jaké druhy podpory, z jakých zdrojů a co z toho plyne pro českou inovační politiku.
- Je to poprvé, kdy je takto celistvě a zevrubně zmapováno zaměření veřejné podpory inovací v Česku. Za tímto účelem využíváme velkou databázi firemních dat o inovacích pro období 2010–2020, která byla vytvořena ve spolupráci s ČSÚ v projektu OECD propojením pěti šetření o inovacích a dalších zdrojů.
- Jen čtvrtina inovativních firem se věnuje výzkumu a vývoji (VaV) soustavně. Další čtvrtina provádí VaV pouze příležitostně. Rovná polovina inovativních firem se VaV nevěnuje vůbec, tj. inovují jinak než skrze vlastní VaV.
- Dvě třetiny všech firem inovují bez veřejné podpory na inovace. Ve zbylé třetině jsou daleko častěji zastoupeny firmy, které čerpají přímou podporu, oproti firmám, které využívají nepřímou podporu (daňový odpočet).
- Firmy, které provádí VaV soustavně, čerpají veřejnou podporu na inovace nejčastěji ve zhruba třech pětinach případů. Inovativní firmy, které se věnují VaV příležitostně, čerpají zhruba dvakrát méně častěji. Inovativní firmy, které vlastní VaV neprovádí, dosáhnou na podporu zdaleka nejméně.

¹ Tato studie reprezentuje pouze názor autora, a nikoli oficiální stanovisko Národohospodářského ústavu AV ČR, v. v. i. či Centra pro ekonomický výzkum a doktorské studium UK (CERGE). Studie vznikla díky dotaci Akademie věd České republiky na činnost Centra analýz výzkumu, vývoje a inovací (RaDIAC). Autor použil, zpracoval a propojil mikrodata a provedl potřebné výpočty pod slibem mlčenlivosti během krátkodobého pracovního úvazku na ČSÚ v rámci spolupráce na řešení OECD microBERD projektu. Za cenné komentáře a rady děkuji Matěji Bajgarovi, Danielu Münichovi a Štěpánu Jurajdovi. Veškeré případné nepřesnosti a chyby jdou na vrub autora.

- Nepřímou podporu pro inovace v podobě daňového odpočtu na VaV čerpá jen méně než třetina firem, které se soustavně věnují VaV, a ještě menší podíl právě takových malých a mladých firem. Přitom na podporu firem, které soustavně provádí VaV, je tento program zacílený.
- Podle demografických charakteristik vychází jako nejméně podporované malé mladé samostatné inovativní firmy ve službách, tj. typicky inovativní „nevýrobní“ start-upy. Naopak nejvíce podporu na inovace čerpají velké zavedené průmyslové firmy, které jsou součástí domácí skupiny. Firmy s ústředím v zahraničí čerpají relativně více nepřímou než přímou podporu.
- Firmy, které provádí VaV soustavně, převyšují inovátory, kteří provádí VaV příležitostně, a zejména ty bez VaV činnosti, i v řadě ostatních ukazatelů inovativnosti: vynakládají více nejen na vlastní VaV, ale i na nákup služeb VaV a předmětů duševního vlastnictví, častěji zavádějí produktové inovace, spolupracují na inovacích, patentují a rovněž se více prosazují na zahraničních trzích.
- Naopak inovátoři bez vlastního VaV se vyrovnají anebo dokonce předčí ty s VaV činností v procesních inovacích a v nákladech na inovační činnosti, které nesouvisí s VaV, jako jsou investice do budov, strojů anebo softwaru za účelem inovací anebo náklady na uvádění inovací na trh, změny designu a školení zaměstnanců spojené s inovacemi.
- Firmy, které čerpají podporu na inovace, nápadně převyšují ty, které nečerpají, zejména v investicích do budov, strojů anebo softwaru za účelem inovací a pak také ve spolupráci na inovacích s partnery ve veřejné výzkumné sféře a v patentování, ale dva druhé jmenované rozdíly souvisí přímo s podmínkami účasti v dotovaných projektech. V jiných charakteristikách inovativnosti až tak výrazné rozdíly mezi příjemci podpory a těmi, kteří nečerpají podporu, nevychází.
- Přímá účelová podpora pro inovace financovaná z českých veřejných rozpočtů směřuje dominantně do firem se soustavnou VaV činností. Tomuto se vymykají větší programy MPO (TIP) anebo TA ČR (ALFA), jejichž část čerpaly i firmy s příležitostným VaV. Inovativní firmy, které vlastní VaV neprovádí, čerpají jen zlomek těchto dotací. Naopak evropské dotace (z operačních programů) směřují podstatně více než národní dotace i do inovativních firem s příležitostným VaV anebo bez VaV.
- Analýza časové řady ukazuje, že pravděpodobnost přepnutí firmy z provádění VaV příležitostně na režim VaV soustavně je podstatně vyšší, pokud současně začne čerpat podporu na inovace. Na takový efekt ukazují i ekonometrické odhady modelu rozdílu v rozdílech. To naznačuje, že těžiště dopadů podpory by mohlo být právě v přepínání na vyšší intenzitu VaV. Nicméně na prokázání takového kauzálního dopadu podpory nejsou k dispozici vhodná data.
- Mezinárodní srovnání v rámci 27 zemí EU/EFTA odhaluje, že ČR v podpoře inovací celkově patří k evropskému nadprůměru. Při podrobnějším pohledu podle odvětví a velikosti firem vychází, že v ČR je relativně častá podpora inovací konkrétně ve středních a velkých firmách, ale naopak zaostává za jinými zeměmi v podpoře malých firem, a to zejména ve službách.

- Náměty pro inovační politiku:
  - V ČR i v zahraničí se ukazuje, že podpora inovací má největší pozitivní dopady na malé a střední firmy. Je to záměr, anebo spíše nezamýšlený výsledek, že veřejnou podporu na inovace u nás nejčastěji čerpají velké zavedené průmyslové firmy? Jako by byla česká inovační politika zahleděna do minulosti, namísto aby podporovala rozvoj podnikání, které má největší potenciál táhnout růst ekonomiky dlouho do budoucna.
  - Poskytovatelé podpory by se měli přinejmenším vyvarovat toho, aby se inovativní start-upy ocitaly v nevýhodě ve fázi hodnocení návrhů projektů, např. přidělováním extra bodů za minulost firmy. Stálo by za úvahu systematicky zjistit, nakolik design programů na podporu inovací, a to zejména nastavení kritérií pro výběr projektů k podpoře, znevýhodňuje takové firmy.
  - Ex-post hodnocení programů podpory inovací by se měla zaměřit na jejich prokazatelné dopady. Dokud se bere v úvahu hlavně podíl úspěšně splněných projektů v programu, není divu, že poskytovatelé raději sází na jistotu podporou spíše zavedených větších firem se zářnou minulostí a méně riskují podporou inovativních start-upů.
  - Nabízí se otázka, zda v celkovém mixu inovační politiky nepřistoupit k větší diverzifikaci přímé a nepřímé podpory. Nepřímá podpora by skrze daňový odpočet mohla hrát roli hlavního nástroje pro podporu soustavné VaV činnosti, zatímco programy by se zacílily jednak na podporu firem s příležitostným VaV, resp. na jejich posun k soustavnému VaV, a tudíž přepnutí na daňový odpočet, a jednak na podporu firem inovujících bez vlastní VaV aktivity. Programům by se tím uvolnily ruce pro větší podporu menších a mladších firem ve službách.
- Na obzoru se každopádně rýsuje výzva pro přenastavení národních dotačních programů. Dotace z programů Evropské unie, které jsou podstatně více než z národních programů dostupné i pro firmy provádějící VaV příležitostně anebo inovující bez vlastního VaV, totiž za několik let po ukončení operačních programů z velké části vyschnou. Národní programy se buď více rozkročí i na podporu takto inovujících firem, anebo podpora pro ně zmizí.

Study 6/2024

Which Innovative Firms Do/Do Not Receive Public Support for Innovation?²

OCTOBER 2024

MARTIN SRHOLEC

Summary

- The purpose of this analysis is to show which innovative firms do and do not benefit from public support for innovation. We specifically study which innovative activities receive public support, the types of support they receive from what sources, and what the findings imply for Czech innovation policy.
- This is the first time that the focuses of public support for innovation in the Czech Republic have been mapped in a comprehensive and detailed manner. The analysis is based on a large database of firm-level data on innovation for the period 2010–2020, which was created in cooperation with the Czech Statistical Office in an OECD project by linking five innovation surveys and other sources.
- Only a quarter of innovative companies are engaged in research and development (R&D) on a continuous basis. Another quarter perform R&D only occasionally. As many as half of innovative firms do not engage in R&D at all, i.e., they innovate in other ways than through in-house R&D.
- Two thirds of all firms innovate without public support. In the remaining third, firms receive direct support (subsidies) for innovation much more frequently than indirect support (R&D tax incentives).

---

² This study represents the author's own views and not the official position of the Czech Academy of Sciences' Economics Institute nor that of the Charles University Center for Economic Research and Graduate Education (CERGE). The study was produced with support from the Czech Academy of Sciences as part of its Center for Research, Development and Innovation Analysis programme (RaDIAC). The author accessed, processed and matched the micro data and performed the computations on the basis of a confidentiality agreement in place during a short-term employment contract at the Czech Statistical Office. I would like to thank Matěj Bajgar, Daniel Münich, and Štěpán Jurajda for their help, helpful comments, and suggestions. All remaining omissions and errors are my own.

- Firms that perform continuous R&D draw public support for innovation most often; about three-fifths of them are supported. Innovative firms that carry out occasional R&D are only half as likely to receive support. Innovative firms that do not conduct their own R&D are by far the least likely to receive support.
- Indirect support for innovation in the form of R&D tax incentives is used by fewer than a third of companies that are continuously engaged in R&D, and an even smaller proportion of that kind of small and young firms. This is surprising, because the tax incentive programme is aimed to support firms that carry out R&D.
- On demographic characteristics, small, young, independent innovative firms in the service sector, i.e. innovative “non-manufacturing” start-ups, prove to be the least likely to be supported. In contrast, large, established industrial firms that are part of the domestic group (with headquarters in Czechia) most frequently receive support for innovation. Firms headquartered abroad draw relatively more indirect than direct support.
- Firms that perform continuous R&D outperform innovators that perform only occasional R&D and those with no R&D activity on a number of other indicators of innovativeness: they spend more not only on their own R&D, but also on purchases of R&D services and intellectual property. They are more likely to introduce product innovations, to collaborate on innovations, to file for patents, and to deliver products to foreign markets.
- In contrast, innovators with no in-house R&D perform equally well and sometimes even outperform those with R&D activity in process innovation. and in their expenditures on non-R&D innovation activities, such as investments in buildings, machinery, and/or software for innovation, or innovation-related marketing, design, and training costs.
- Firms that receive support for innovation outperform those that do not, particularly in investments in buildings, machinery, and software for innovation, and also in collaboration on innovation with partners in the public research sector and in patenting. However, the latter two differences are directly related to the conditions of their participation in subsidised projects. In other respects, the differences in innovativeness between receivers and non-receivers of support are rather limited.
- Direct targeted (non-institutional) support for innovation financed from Czech public budgets goes predominantly to firms engaged in continuous R&D activities. The main outliers are large Ministry of Industry and Trade programmes, i.e., the TIP programme, and those of the Technology Agency of the Czech Republic, i.e., the ALFA programme, part of which was also used by companies that engage in occasional R&D. Innovative firms that do not carry out their own R&D draw only a fraction of these subsidies. Subsidies funded from EU sources, i.e., operational programmes, go much more frequently to innovative firms conducting only occasional or no R&D activities than do national subsidies.

- Time series analysis shows that the probability of a firm switching from engaging in R&D occasionally to continuously is significantly higher if it begins to receive support for innovation. This effect is also supported by econometric estimates using a difference-in-differences model. This signals that the main impact of the support might be in stimulating greater R&D intensity. However, data to identify a causal impact of the support in this regard are lacking.
- International comparison within 27 EU/EFTA countries indicates that support for innovation in Czechia is generally above the European average. A closer look by sector and firm size confirms, however, that Czechia supports innovation in medium and large firms relatively often, but lags behind other countries in supporting small innovative firms, especially in services.
- Recommendations for innovation policy:
  - In Czechia and abroad, support for innovation has been shown to have the largest positive impact in small and medium-sized enterprises. However, public support for innovation in Czechia is most often received by large, established, industrial firms. It is as if Czech innovation policy is more concerned about preserving the past than supporting businesses that have the greatest potential to drive economic growth in the future.
  - At the very least, funding providers should avoid putting innovative start-ups at a disadvantage in the evaluation phase of project proposals, e.g., by awarding extra points for a company's historical track record. It would be worthwhile to systematically examine the extent to which the design of innovation support programmes, particularly the criteria set for selecting projects to support, puts such firms at a disadvantage.
  - Ex-post evaluation of innovation support programmes should focus on their demonstrable impact at the programme level. So long as one of the main considerations is the proportion of successfully completed individual projects in the programme, it is not surprising that providers prefer to play it safe by supporting more established larger companies with bright track records, and to take fewer risks supporting innovative start-ups.
  - The question arises whether the overall innovation policy mix should become more diversified between direct and indirect support. Indirect support through tax incentives could play the role of the main instrument to support continuous R&D efforts of firms, while programmes offering direct support would be steered towards funding firms engaged in occasional R&D, and to stimulating shifts to continuous R&D (and thus shifting the firms to the tax incentives), and support for firms innovating without in-house R&D activity. This would free up the direct support to provide more funding to smaller and younger service firms.
  - In any case, a call for a realignment of national subsidy programmes for innovation looms on the horizon. Subsidies from EU programmes, which are much more available than those from national programmes for companies carrying out occasional R&D and those that innovate without in-house R&D will largely dry up in a few years after the operational programmes end. National programmes will either expand their support for this kind of innovating firms or their support will dwindle.

1. Úvod

Smyslem této analýzy je odhalit, jaké inovativní firmy čerpají a nečerpají veřejnou podporu na inovace, na jaké inovační činnosti, jaké druhy podpory, z jakých zdrojů a co z toho plyne pro inovační politiku. Kolik inovujících firem se věnuje výzkumu a vývoji (VaV) soustavně, příležitostně anebo vůbec? Které z nich nejčastěji čerpají (přímou či nepřímou) veřejnou podporu na inovace? Kolik takových firem inovuje i bez podpory? Jak si v tomto stojí malé mladé domácí firmy ve službách oproti velkým zavedeným průmyslovým výrobcům s ústředím v zahraničí? Jak se liší zaměření dotací na inovace z regionálních, národních a evropských zdrojů? Co z toho plyne pro budoucí politiky v této oblasti?

Je to poprvé, kdy je takto celistvě a zevrubně zmapováno zaměření veřejné podpory inovací v ČR. Otázky, na které dává tato studie odpovědi, jsou důležité pro formování národní inovační politiky, a to zejména pro design nástrojů veřejné podpory firemního VaV a inovací obecně. Nahlížíme na systém podpory jako celek v delším časovém horizontu, který je cenný v tom, že ukáže i trendy, které nemusí být patrné z pohledu konkrétních programů, poskytovatelů a odvětví či jednotlivých příjemců podpory. Souvisí to i s širšími otázkami, kam směřovat snahy o další rozvoj české ekonomiky, jestli pokračovat v nastaveném kurzu posledních deseti či dvaceti let, anebo nazrál čas na změnu.

Za tímto účelem využíváme data na úrovni jednotlivých firem z pěti šetření o inovacích pokrývající desetiletku od r. 2010 do r. 2020, která byla ve spolupráci s Českým statistickým úřadem (ČSÚ) propojena nejen navzájem do časové řady, ale i s dalšími zdroji relevantních firemních dat.³ Na základě této databáze prohlubujeme statistické analýzy, které na datech z jednotlivých šetření o inovacích pravidelně publikuje ČSÚ (2024) anebo Eurostat (2023). Skrze nová třídění, tabulace a vybrané detaily se snažíme z těchto mikrodat vyvodit nové poznatky o programech na podporu inovací, které nejsou patrné z běžných agregovaných statistik.

Navazujeme i na předchozí IDEA studie na téma souvislostí mezi veřejnou podporou a inovacemi v podnikatelském sektoru. Zejména se jedná o odhady účinků dotačních programů na VaV na různé firemní výsledky. Například studie Sidorkin a Srholec

---

³ Prezentovaná analýza byla provedena pod slibem mlčenlivosti během krátkodobého pracovního úvazku autora na ČSÚ v rámci spolupráce na řešení OECD microBERD projektu.

(2017) použila metodu párování k odhadu toho, zda dotace z programů IMPULS, TIP a ALFA vedly k vytvoření nových vynálezů chráněných duševním vlastnictvím, které by bez dotací nevznikly. Pleticha (2019) ekonometricky odhadoval rozdíl v ekonomické návratnosti soukromých a veřejných výdajů firem na VaV. Bajgar a Srholec (2023) se dokázali dostat pomocí metody regresní diskontinuity velmi blízko k určení kauzálního dopadu dotací z programu ALFA na výdaje na VaV, patentování a ekonomické výsledky firem.

Na rozdíl od výše uvedených je tato studie čistě deskriptivní v tom smyslu, že se nepokoušíme pomocí ekonometrického modelování odhadnout efekty, natož kauzální dopady veřejné podpory na inovace. Namísto použití pokročilých, ale také složitých a pro širší veřejnost obtížně pochopitelných metod, tentokrát stavíme především na analytickém přístupu k bohatým datům, ze kterých se snažíme vytáhnout to nejzajímavější skrze relativně jednoduché postupy. Zejména poznatky z šetření o inovacích, která poskytují unikátní a jinak nepřístupný vhled do firemních inovačních činností, totiž doposud byly při diskusích o designu české inovační politiky často neprávem přehlíženy.

2. Metodika a data

Z hlediska definic vycházíme z pátého vydání Oslo manuálu (OECD 2018), který je příručkou pro šetření o inovacích (tzv. *Community Innovation Survey*), což je metodika prověřená prováděním tohoto šetření v desítkách po desítky let. ČSÚ sbírá data v tomto šetření každé dva roky s tříletým referenčním obdobím, tj. v datech sesbíraných v roce 2021 se dotazuje na inovační aktivity firem v letech 2018 až 2020 apod. Z toho mimo jiné plyne, že referenční období po sobě jdoucích šetření mají jednorozční překryv.

Šetření o inovacích poskytuje unikátně bohatá mikrodata o inovačních aktivitách firem, které v takové podrobnosti, reprezentativním vzorku a časové řadě nikde jinde nenajdeme. Nicméně ne všechny otázky se opakují a postupem času se s metodikou mění nejen definice, ale i design samotného dotazníku, takže jen některá data lze propojit do delší časové řady. Jako kompromis mezi dostupností ukazatelů, počtu respondentů a relativní aktuálností výsledků používáme databázi vzniklou propojením posledních pěti kol, které souborně pokrývají období deseti let od roku 2010 do roku

2020, tj. šetření s referenčními obdobími 2010–2012, 2012–2014, 2014–2016, 2016–2018 a 2018–2020.

V tomto období bylo šetření o inovacích zasíláno subjektům v podnikatelském sektoru s 10 a více zaměstnanci z většiny oblastí průmyslu a služeb. Data byla sesbírána kombinací plošného šetření všech velkých firem a výběrového šetření (stratifikovaný náhodný výběr) malých a středních firem. Návratnost tohoto šetření je v mezinárodním srovnání vynikající – pohybuje se mezi 79 % až 86 % - takže získaná data jsou poměrně vysoce reprezentativní. Údaje prezentované v této studii jsou navíc dopočteny na celý základní soubor. Další podrobnosti k metodice tohoto šetření viz ČSÚ (2024).

K tomuto základu následně na firemní úrovni skrze IČO připojujeme mikrodata z dalších zdrojů, které doplňují další užitečné údaje, a to z rejstříku ekonomických subjektů, strukturálních firemních statistik, patentových statistik, statistik státních rozpočtových výdajů na VaV (tzv. GBARD) a statistik nepřímé veřejné podpory VaV. Výsledná databáze tudíž poskytuje velmi široké spektrum údajů o demografických, ekonomických a inovačních charakteristikách firem a zároveň údaje o čerpání veřejné podpory na inovace na firemní úrovni. Připojená data vychází z administrativních databází s kompletním pokrytím, takže úbytek pozorování vlivem nepropojení je zanedbatelný, resp. nulový.

Analytický soubor omezujeme na inovativní firmy, které mohly čerpat veřejnou podporu na inovace. Inovativní firmy jsou určeny tím, že v tříletém referenčním období daného šetření o inovacích zavedly produktovou anebo procesní inovaci odpovídající těmto definicím:

1. **Produktová inovace** – firma uvedla nový či zlepšený výrobek nebo služby na trh, které se musí významně lišit od předchozích, které byly danou firmou uvedeny na trh již dříve.
2. **Procesní inovace** – firma zavedla nový nebo zlepšený způsob provádění vnitropodnikových procesů v oblastech i) výroby nebo poskytování služeb, ii) logistických činností anebo iii) podpůrných činností jako zpracování informací, komunikace, administrativy, účetnictví, nákupu, údržby apod.

Dále byly z analytického souboru vynechány firmy, které byly založeny až v průběhu referenčního období daného šetření o inovacích, čímž byla omezena doba, po kterou mohly rozvinout provádění relevantních aktivit.⁴

V základním členění tyto inovativní firmy rozdělujeme na tři skupiny podle toho, s jakou intenzitou se věnovaly vlastním (vnitropodnikovým) VaV činnostem, tj. prováděly interní VaV uvnitř firmy, nikoliv pouze nakupovaly služby VaV externě od jiného subjektu:

1. **VaV soustavně** – firma má pracoviště VaV, tj. k tomu účelu vyčleněné oddělení, stálé VaV zaměstnance apod.
2. **VaV příležitostně** – firma sice provádí VaV, ale bez pracoviště VaV, bez stálých VaV zaměstnanců apod.
3. **VaV neprovádí** – firma vlastní VaV uvnitř firmy neprovádí.

Podle čerpání finanční podpory z veřejných zdrojů na inovace rozdělujeme firmy na čtyři skupiny:

1. **Přímá i nepřímá** – firma čerpala přímou i nepřímou podporu na inovace.
2. **Pouze přímá** – firma čerpala pouze přímou podporu na inovace.
3. **Pouze nepřímá** – firma čerpala pouze nepřímou podporu na inovace.
4. **Bez podpory** – firma nečerpala žádnou podporu na inovace.

Přímá podpora je poskytována dominantně skrze dotace či granty a v menší míře skrze finanční nástroje jako záruky za úvěr. Přímá podpora zahrnuje dominantně účelovou podporu, která musí být typicky vysoutěžena pro konkrétní projekt v rámci programu účelové podpory, ale v menší míře může jít i o institucionální podporu. Přímou podporu bereme v úvahu z národních zdrojů, tj. financovanou ze státního, krajských či místních rozpočtů, ale i z programů Evropské unie. Přímá podpora může být čerpána

---

⁴ Z tohoto důvodu bylo vyřazeno 295 pozorování inovativních firem, což představuje pouze 2 % z celkového počtu pozorování inovativních firem. Menší počet takových firem se objevuje mezi respondenty šetření o inovacích, protože jeho soubor se vybírá z cílové populace až zpětně po konci referenčního období a přitom se nebere v úvahu datum založení firmy.

na VaV, ale i na jiné inovační náklady a aktivity. Nepřímou podporu představuje daňový odpočet na VaV.

Podle demografických charakteristik firmy dále třídíme do tří skupin v každé z těchto kategorií:

1. **Velikost** – počet zaměstnanců přepočtený na plné úvazky v prvním roce referenčního období šetření o inovacích – malé (méně než 50 osob) vs. střední (50 a více, ale méně než 250 osob) vs. velké (250 a více osob).
2. **Věk** – počet let od založení firmy do prvního roku referenčního období šetření o inovacích – mladé (1 až 5 let) vs. dospělé (více než 5 a méně než 15 let) vs. staré (více než 15 let).
3. **Odvětví** – zařazení převažující činnosti podle klasifikace ekonomických činností (CZ-NACE) – průmysl (dvoumístné NACE od 05 do 39) vs. služby (mimo VVT) (dvoumístné NACE nad 40, ale vyjma 71 a 72) vs. výzkumné, vývojové a technické (VVT) služby (dvoumístné NACE 71 a 72).
4. **Skupina** – součást skupiny firem – domácí samostatné (není součástí skupiny) vs. domácí skupina (součást skupiny s ústředím v ČR) vs. zahraniční skupina (součást skupiny s ústředím v zahraničí).

Propojená databáze – *OECD microBERD CZE database* – obsahuje data za 28 381 pozorování. Z nich 13 218, tj. téměř polovina, jsou dle naší definice inovativní firmy, které zároveň uvedly i intenzitu své VaV činnosti, což představuje základ pro naše analýzy. Po dopočtu na celý základní soubor reprezentují tito inovátoři 42 828 pozorování. Je třeba zdůraznit, že díky propojení údajů z pěti šetření o inovacích je v databázi dostatek pozorování i pro tabulace výsledků souběžně podle několika členění, tj. kategorií intenzity VaV, čerpání veřejné podpory na inovace i demografických charakteristik apod. Pro některé další ukazatele je k dispozici méně pozorování, protože firmy neodpověděly na dílčí otázky, ale tento úbytek je z hlediska výsledků zanedbatelný. Definice všech proměnných použitých v této studii je k dispozici v **Tabulce A1** v příloze.

3. Výsledky

3.1 Kolik inovativních firem provádí VaV soustavně, příležitostně anebo vůbec?

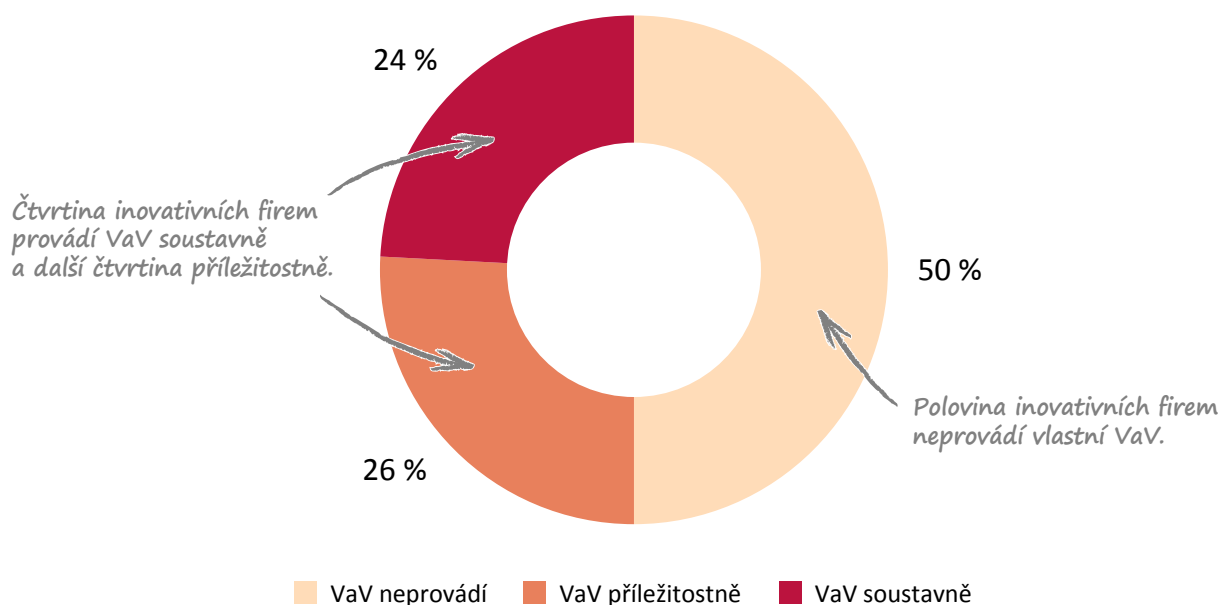
Hlavní zjištění:

- Čtvrtina inovativních firem provádí VaV soustavně a další čtvrtina příležitostně.
- Polovina inovativních firem se vlastnímu VaV nevěnuje vůbec.
- Firmy inovují bez vlastního VaV, protože si služby VaV nakoupí, provádí činnosti v šedé zóně, které se za VaV považovat mohou, ale nemusí, anebo provádí jiné inovační činnosti.
- Firmy inovují různými způsoby, z nichž jen některé bezprostředně vyžadují VaV v tradičním pojetí.
- Ne všichni, kdo inovují, musí nutně dělat VaV.

Nejprve se podíváme, jak intenzivně se inovativní firmy věnují VaV činnosti. To je potřeba vyjasnit, než se začneme zabývat veřejnou podporou inovací, protože většina českých podpůrných programů v této oblasti tradičně cílí právě na VaV činnosti. Firmy, které se vlastnímu VaV nevěnují, resp. ve své inovační činnosti VaV nepotřebují provádět, jsou často již z definice toho, co může být podporováno, mimo záběr těchto programů.

Obrázek 1 ukazuje, kolik inovativních firem provádí VaV soustavně, příležitostně anebo vůbec. Pro čtenáře, kteří mohou mít tendenci dělat rovnítko mezi inovacemi a VaV, může být překvapivé, že rovná polovina inovativních firem se vlastnímu VaV nevěnuje, a to ani příležitostně. Druhá půlka, která VaV provádí, je znovu téměř přesně rozdělena na firmy, které dělají VaV soustavně a které se VaV věnují příležitostně. Jen čtvrtina inovativních firem tudíž odpovídá představě inovátora s vlastním VaV pracovištěm, stálými VaV zaměstnanci a soustavnou VaV činností. Velká většina firem ale inovuje jinak bez vlastního VaV.

Obrázek 1: Inovativní firmy v letech 2010–2020
Podle intenzity VaV činnosti

Zdroj: Vlastní výpočty na základě OECD microBERD CZE databáze.

Jak je vlastně možné, že tolik inovativních firem neprovádí VaV činnosti? Zaprvé je třeba připomenout, že se jedná o vlastní („vnitřní“, „interní“ či „vnitropodnikový“) VaV, který probíhá uvnitř firmy. Realizaci VaV je možné zadat i jinému subjektu, včetně výzkumných organizací, ale potom se jedná o nákup („vnějších“ či „externích“) VaV služeb. Firma, která potřebuje VaV, tudíž nutně nemusí tuto činnost provádět sama, protože může do inovací přetavit výsledky nakoupených VaV služeb. Jenže veřejná podpora se ve většině programů poskytuje na vlastní VaV, nikoliv na nákup služeb VaV odjinud. Řada programů sice podporuje spolupráci mezi firmami a výzkumnými organizacemi ve společných projektech, ale v obou jsou financovány primárně VaV činnosti.

Zadruhé, řada inovačních činností spadá do šedé zóny, ve které nemusí být jasné, jestli se stále ještě jedná o VaV, anebo už nikoliv. Zavedená a všeobecně používaná definice VaV z tzv. Frascati manuálu (OECD 2015) říká, že jsou to činnosti, které souběžně musí i) obsahovat prvek novosti, ii) být kreativní/tvůrčí, iii) obsahovat prvek nejistoty, iv) být systematické a v) převoditelné a/nebo reprodukovatelné. Ačkoliv následují upřesnění, co se tím myslí, do jisté míry závisí na subjektivním pohledu a konkrétních okolnostech, které obecná definice nepostihne. Co sama firma považuje za dostatečně nové, tvůrčí a nejisté, někdo zvnějšku za takové považovat nemusí, anebo naopak.

Dělicí čára mezi VaV a tím „ostatním“ je ve firmách ještě daleko více rozostřená než v akademické oblasti.

Zatřetí, jsou další inovační činnosti „blíže trhu“ – v oblasti technologií, designu, testování, školení zaměstnanců, průzkumu trhu apod. – u kterých se sice můžeme shodnout, že to už opravdu VaV není, ale firmy je stejně potřebují dělat, aby zavedly inovace do praxe. Pro úspěch inovací mohou být tyto jiné činnosti důležitější než cokoli jiného. Navíc ve firmách, a to zvláště menších, mladších a ve službách, dělají VaV třeba i mimoděk lidé, kteří se zároveň věnují těmto jiným činnostem a podle potřeby mezi nimi plynule přepínají. Rozlišovat VaV od jiných inovačních činností nemusí být v takové situaci jednoduché a vlastně ani účelné. Dokud taková firma nezačne uvažovat o žádosti o podporu, nemusí ani tušit, jestli a kolik VaV provádí. Některé firmy si o podporu na VaV z tohoto důvodu ani požádat nemusí, i když by mohly.

Není to však jen „chyba měření“. Nejenom u nás, ale i v zahraničí – viz např. Srholec a Verspagen (2012) – firmy inovují rozmanitými způsoby, z nichž jen některé bezprostředně vyžadují VaV. Představa, že každá důležitá inovace musí přímo vycházet z VaV, ať už vlastního anebo nakoupeného, resp. že inovace vznikají jednosměrně po linii základní *výzkum* -> *aplikovaný výzkum* -> *experimentální vývoj* -> *inovace*, je poplatná tzv. lineárnímu modelu inovací, který ve vyspělých zemích dominoval v oblasti inovační politiky zhruba do devadesátých let minulého století. Od té doby tento pohled postupně nahradily přístupy z pohledu tzv. inovačních systémů (Edquist 2004), které zdůrazňují důležitost toků různých druhů (i netechnických) znalostí v systému: ne všichni, kdo inovují, musí nutně dělat VaV. Prezentované výsledky to dokládají.

Již zakladatel tohoto oboru Schumpeter (1934) ostatně definoval inovace jako nové kombinace zdrojů, které mohou, ale nutně nemusí být založeny na vědecky (či VaV) nových poznatcích. Pro inovaci stačí originálním způsobem zkombinovat a do nového prostředí zavést něco, co se již odděleně dávno osvědčilo jinde, ale dosud to nikoho nenapadlo propojit. Spousta komerčně veleúspěšných inovací nebyla aplikací výzkumně nových výsledků.

3.2 Které inovativní firmy (ne)čerpají veřejnou podporu inovací?

Hlavní zjištění:

- Inovativní firmy čerpají podstatně častěji přímou (dotace) než nepřímou (daňový odpočet na VaV) veřejnou podporu na inovace.
- Více než dvě třetiny firem inovují bez veřejné podpory. Platí to zejména pro inovátory bez vlastního VaV.
- Firmy, které se soustavně věnují VaV, využívají veřejnou podporu inovací nejčastěji.
- Nicméně i dvě pětiny firem, které provádí VaV soustavně, žádnou podporu na inovace nečerpají.
- I když nepřímá podpora je zacílena na VaV, využívá ji jen méně než třetina firem se soustavnou VaV činností.
- Malé, mladé a samostatné firmy (inovativní start-upy) ve službách čerpají veřejnou podporu inovací méně častěji než velké, staré a průmyslové firmy.
- Nejčastěji čerpají veřejnou podporu inovací firmy působící v sektoru výzkumných, vývojových a technických (VVT) služeb.

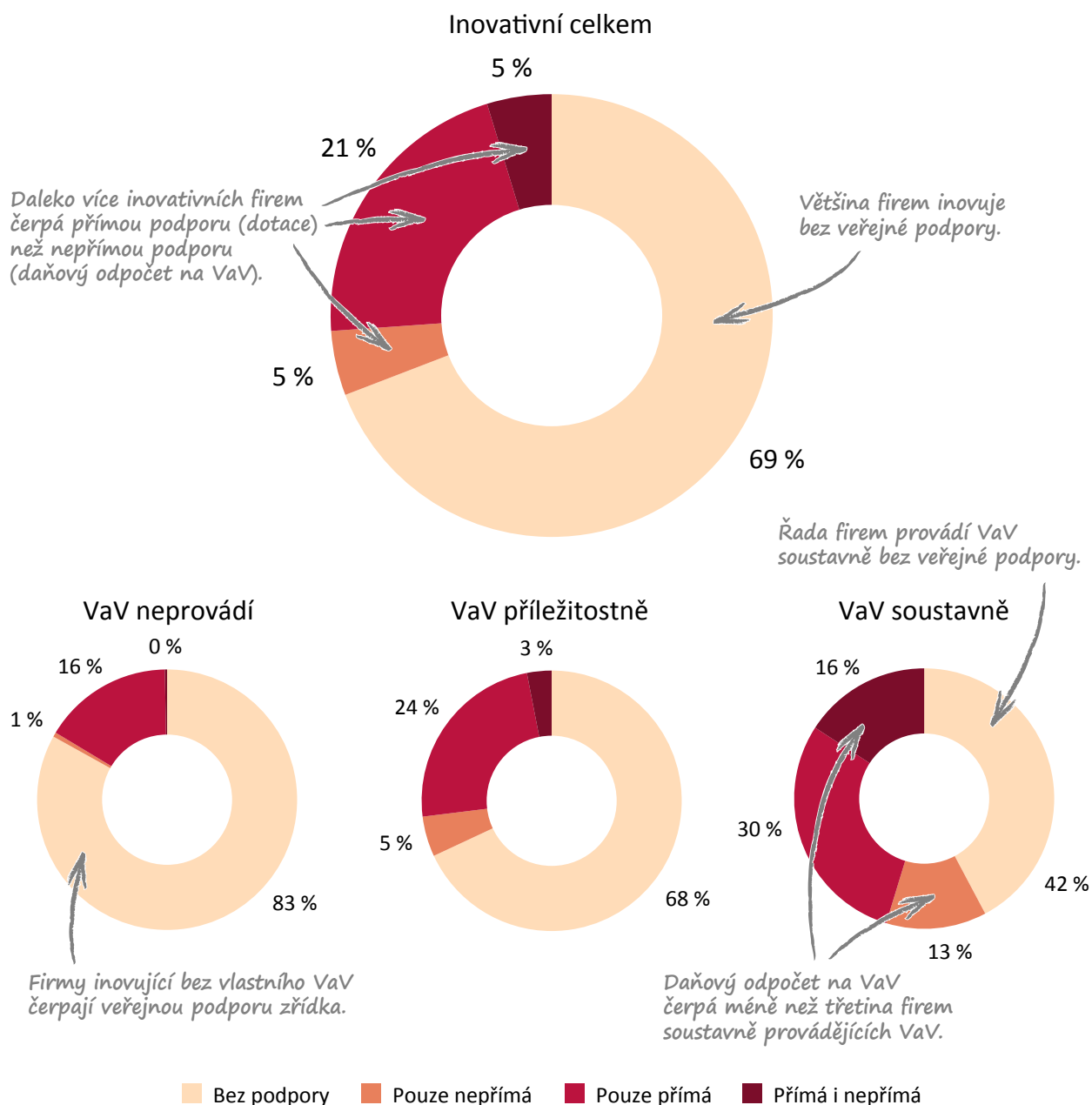
Obrázek 2 ukazuje, jaká část inovativních firem čerpá veřejnou podporu na inovace (bez ohledu na zdroj financování, tj. včetně například programů Evropské unie). Více než dvě třetiny všech firem inovují bez veřejné podpory. Ve zbylé méně než třetině podporovaných inovátorů jsou podstatně častěji zastoupeny firmy, které čerpají přímou podporu (typicky dotace), oproti firmám, které využívají nepřímou podporu (daňový odpočet na VaV).

Dolní menší grafy poskytují stejné údaje podle intenzity VaV činnosti. Firmy, které provádí VaV soustavně (vpravo dole), čerpají podporu nejčastěji, ale i tak zhruba dvě pětiny z nich žádnou formu podpor na VaV ani jiné inovační činnosti nevyužívají. To je překvapivé zejména s ohledem na to, že nepřímá podpora je zacílena na VaV, a dalo by se očekávat, že drtivá většina firem, která se dané činnosti věnuje soustavně, se o ni přihlásí. Nicméně z těchto údajů vyplývá, že to dělá jen méně než třetina (pouze nepřímá plus přímá i nepřímá).

Inovativní firmy, které se věnují VaV příležitostně (dole uprostřed), čerpají nějakou formu veřejné podpory na inovace ještě zhruba dvakrát méně častěji, a to zpravidla pouze přímou podporu. Konečně inovativní firmy, které vlastní VaV neprovádí (vlevo

dole), dosáhnou na podporu zdaleka nejméně (zlomek z nich však paradoxně využívá nepřímou podporu, což může být způsobeno časovým nesouladem mezi VaV činností a uplatněním daňového odpočtu na VaV v následujícím roce anebo jednoduše chybou měření).

Obrázek 2: Inovativní firmy v letech 2010–2020
Podle veřejné podpory inovací a intenzity VaV činnosti

Zdroj: Vlastní výpočty na základě OECD microBERD CZE databáze.

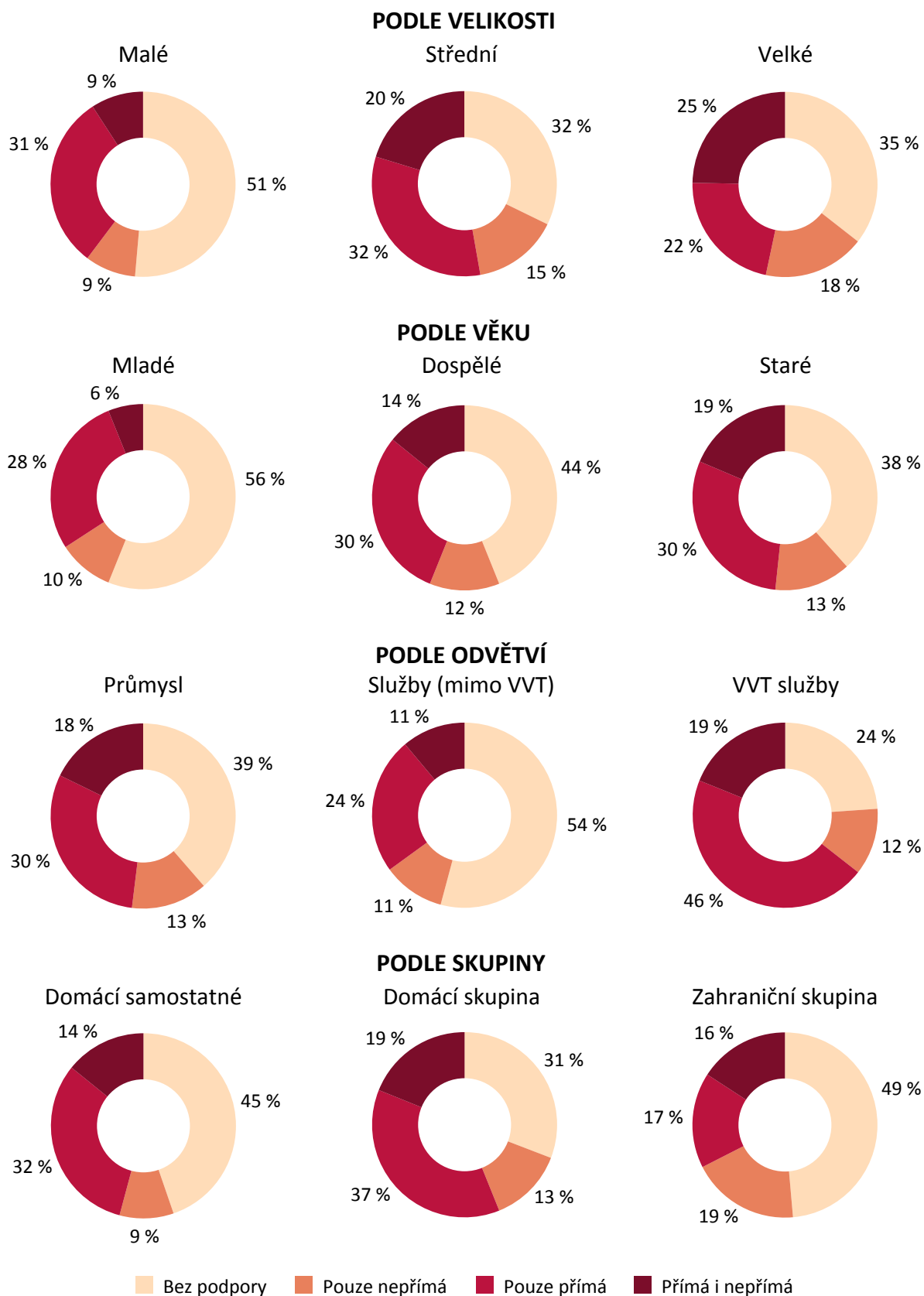
Celkově vychází, že česká veřejná podpora v oblasti inovací je poměrně silně zaměřena na segment firem, které se soustavně – s pracovištěm VaV a stálými VaV zaměstnanci – věnují vlastní VaV činnosti. Z těchto údajů nedokážeme rozklíčovat, jestli intenzivnější VaV činnost vede k získání podpory, anebo naopak, avšak je zřejmé, že jedno přinejmenším silně souvisí s druhým. Firmy, které se vlastní VaV činnosti soustavně nevěnují, protože inovují jinak, anebo i přes podporu neutáhnou věnovat se VaV soustavně, mají daleko menší šance „sáhnout“ si na peníze na inovace z veřejných zdrojů.

V následujících třech sadách grafů (**obrázky 3, 4 a 5**) se odděleně podle intenzity VaV činnosti podíváme, do jaké míry se čerpání veřejné podpory na inovace liší v závislosti na demografii firem – velikosti, věku, odvětví a členství v (zahraniční) skupině – tj. zda lze vypozařovat druhy inovativních firem, které čerpají podstatně více anebo méně často než ostatní. Je přístup k této podpoře složitější pro firmy malé, mladé, ve službách a domácí narozdíl od jejich velkých, starých, průmyslových a zahraniční skupinou vlastněných souputníků?

Obrázek 3.1 ukazuje tyto rozdíly pro inovativní firmy, které provádí VaV soustavně. Malé firmy jsou bez veřejné podpory často než firmy velké. K zjevnému zlomu v tomto dochází už mezi malými a středními firmami. Velké firmy čerpají oproti firmám středním často nepřímou než přímou podporu. Podobné rozdíly vychází i podle věku, kdy nejvíce zůstávají bez podpory mladé firmy, což klesá s rostoucím věkem a zároveň stoupá nepřímá podpora. Podle odvětví čerpají více firmy v průmyslu než ve službách (mimo VVT), avšak úplně nejvíce právě v segmentu VVT služeb. Firmy s ústředím v zahraničí celkově čerpají méně často, a to zejména protože méně využívají přímou podporu.

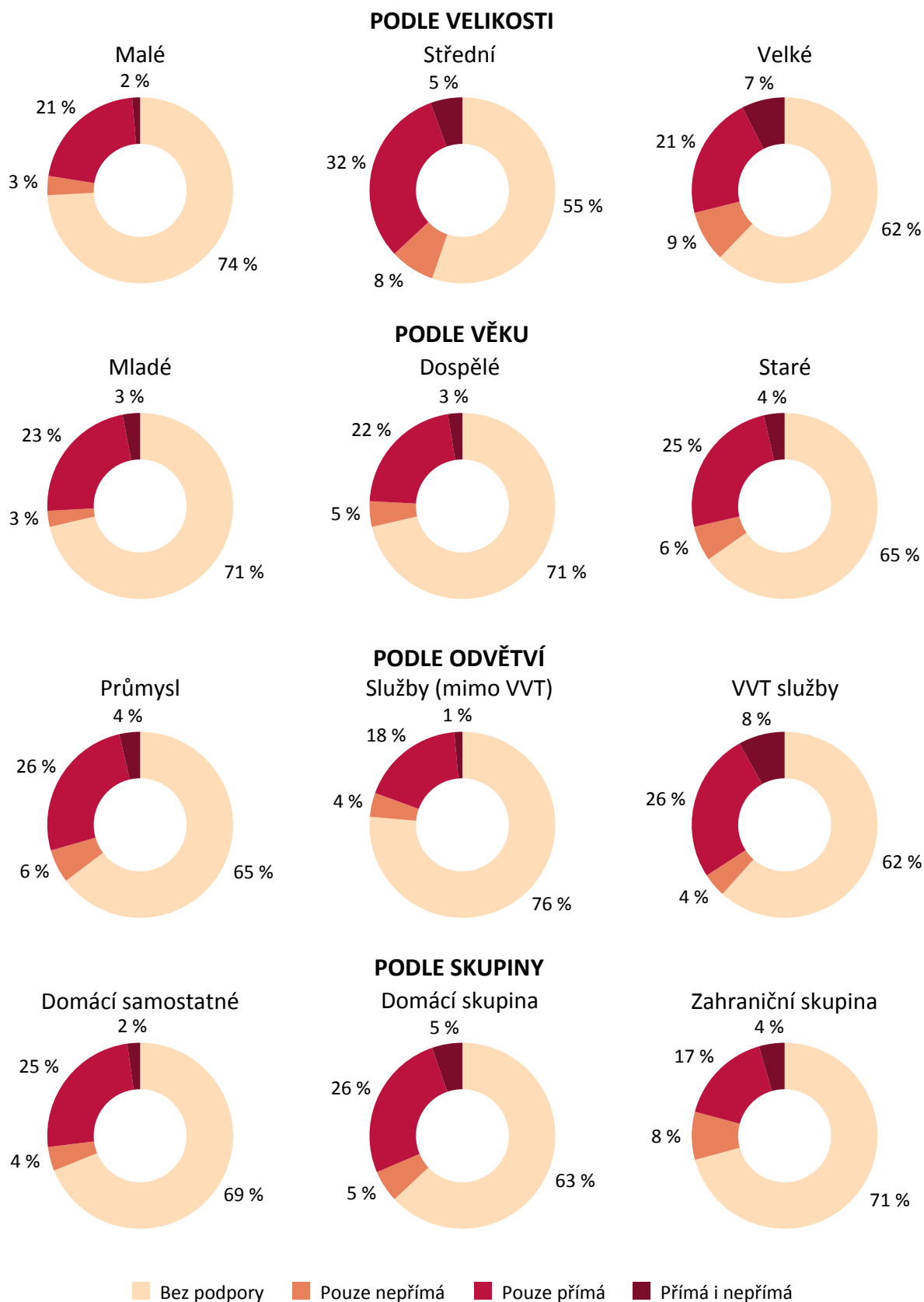
Obrázek 3.2 ukazuje to samé pro firmy, které provádí VaV příležitostně. Rámcově vychází velmi podobné rozdíly jako u předchozí kategorie s hlavní výjimkou, že se výrazně zmenšil, až téměř zmizel pokles podpory s věkem firem. Nejvíce se v této kategorii ukazují dotované středně velké firmy, a to dokonce viditelně více než velké firmy. Jinak se v souladu s celkovým obrázkem napříč skupinami zvýšil podíl firem bez podpory, který je ve všech podskupinách nadpoloviční. Rovněž v souladu s očekáváním se snížil zejména podíl firem čerpajících nepřímou podporu, který už je v malých mladých domácích firmách ve službách (mimo VVT) v podstatě zanedbatelný.

Obrázek 3.1: Inovativní firmy se soustavnou VaV činností v letech 2010–2020
Podle demografických kategorií a veřejné podpory inovací

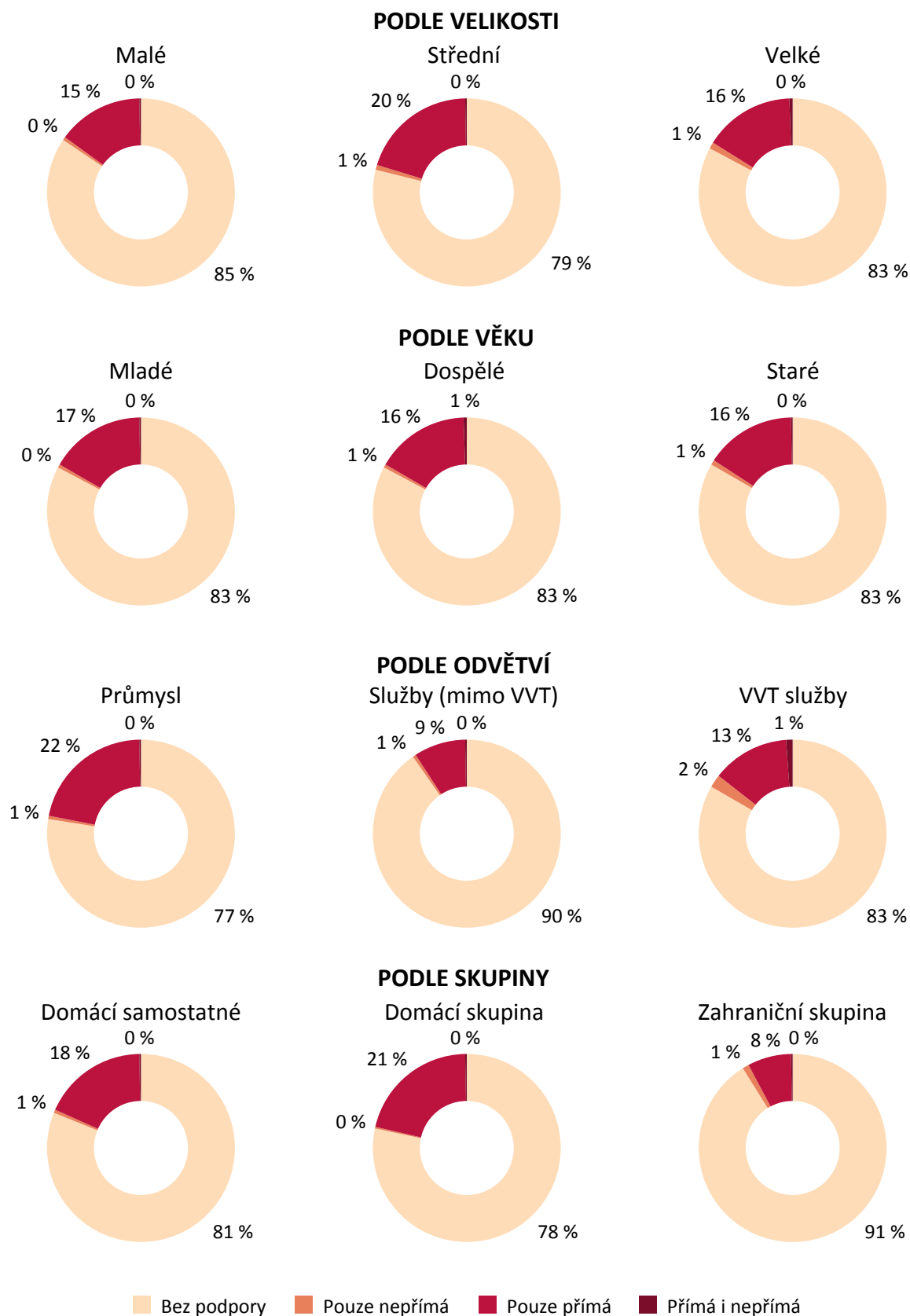
Zdroj: Vlastní výpočty na základě OECD microBERD CZE databáze.

Obrázek 3.2: Inovativní firmy s příležitostnou VaV činností v letech 2010–2020
Podle demografických kategorií a veřejné podpory inovací

Zdroj: Vlastní výpočty na základě OECD microBERD CZE databáze.

Obrázek 3.3: Inovativní firmy bez VaV činnosti v letech 2010–2020
Podle demografických kategorií a veřejné podpory inovací

Zdroj: Vlastní výpočty na základě OECD microBERD CZE databáze.

Obrázek 3.3 dokresluje tato srovnání pro firmy, které VaV neprovádí vůbec. Takových firem bez podpory inovací znovu citelně přibýlo ve všech skupinách, a to nejen díky přirozeně téměř kompletnímu vymizení nepřímé podpory (která se týká jen VaV činnosti), ale i zřetelnému poklesu přímé podpory. Zároveň se s celkovým úbytkem podpory smazaly i rozdíly mezi většinou skupin. Snad jen firmy ve službách (mimo VVT) a v zahraniční skupině výrazněji vybočují od ostatních s ještě menším pouze zhruba desetinovým podílem podpořených.

Tyto rozdíly dokládají, že i pokud se firma věnuje VaV činnosti, nachází se z nějakého důvodu při čerpání veřejné podpory na inovace v nevýhodě, pokud je malá, mladá, ve službách a samostatná, což jsou navíc charakteristiky, které pro řadu slibných rostoucích firem, např. inovativní „nevýrobní“ start-upy, platí souběžně. Velké, staré a průmyslové (ale ještě více i VVT) firmy se v tomto zdají být v lepší pozici. Pokud se ale podíváme do sféry inovativních firem bez vlastních VaV činností, tyto rozdíly se do velké míry smažou, protože v tomto segmentu je dostupnost veřejné podpory prostě podobně omezená pro všechny.

3.3 Jak inovují firmy, které (ne)čerpají veřejnou podporu inovací?

Hlavní zjištění:

- Firmy, které provádí VaV soustavně, převyšují firmy, které provádí VaV příležitostně anebo se VaV nevěnují, i ve většině ostatních ukazatelů inovativnosti.
- Inovátoři bez VaV naopak předčí ty s vlastním VaV v procesních inovacích a v nákladech na inovační činnosti, které nesouvisí s VaV.
- Inovativní firmy s veřejnou podporou mají oproti těm bez podpory výrazně vyšší náklady na investice za účelem inovací (do automatizace, digitalizace apod.), pokud nedělají VaV.
- V rámci firem se soustavnou VaV činností nevychází mezi podpořenými a nepodpořenými zásadní rozdíly s výjimkou spolupráce na inovacích s veřejnou výzkumnou sférou a v patentování, což však souvisí s řešením dotovaných projektů.

Nyní se podíváme na další rozdíly mezi charakteristikami inovativních firem, které čerpají a nečerpají veřejnou podporu na inovace. Využijeme k tomu podrobné informace o inovační a podnikatelské činnosti firem z šetření o inovacích, které jsme

zatím nevzali v úvahu. Jedná se například o upřesnění, jaké inovace konkrétně zavádějí, kolik vydávají na různé náklady inovační činnosti, jak často se zapojují do spolupráce na inovacích s rozličnými druhy partnerů, jak moc patentují vynálezy anebo zda působí na zahraničních trzích.

Tabulka 1 přináší tato srovnání. Nejprve se podíváme, do jaké míry souvisí tyto další charakteristiky s intenzitou VaV činnosti, kterou jsme doposud používali jako jediný ukazatel inovativnosti. Firmy, které provádí VaV soustavně, převyšují firmy, které provádí VaV příležitostně, a zejména firmy bez VaV činnosti, i ve většině těchto ostatních ukazatelů: více se prosazují na zahraničních trzích, častěji zavádějí produktové inovace, a to zejména s vyšší mírou novosti, vynakládají relativně k tržbám více nejen na vlastní VaV, ale i na nákup služeb VaV a předmětů duševního vlastnictví od jiných subjektů, častěji spolupracují na inovacích, včetně spolupráce s výzkumnými organizacemi a vysokými školami, a častěji patentují.

Nicméně ve dvou charakteristikách se inovátoři bez VaV vyrovnají, anebo dokonce předčí ty s vlastní VaV činností. Zprvce jsou to procesní inovace, kam patří inovace výrobních metod, logistiky a podpůrných činností uvnitř firmy anebo na rozhraní s jejím okolím. Zadruhé se jedná o náklady na inovační činnosti, které nesouvisí s VaV (vlastním či nakoupeným) a jeho výsledky (duševním vlastnictvím) jako investice do budov, strojů anebo softwaru za účelem inovací a kategorie ostatní, kam patří náklady na uvádění inovací na trh, změny designu anebo školení zaměstnanců spojené s inovacemi. Procesní inovace a do značné míry i tyto inovační náklady převažují ve službách, síťových odvětvích a odvětvích s homogenními produkty (komodity, suroviny, energie apod.).

Další členění, které je v **Tabulce 1** uvedeno, rozlišuje inovativní firmy bez podpory vs. s veřejnou podporou inovací. V rámci firem, které VaV neprovádí, je v tomto ohledu největší rozdíl v nákladech na investice do budov, strojů anebo softwaru za účelem inovací, které jsou v poměru k tržbám více než třikrát vyšší v podpořených než nepodpořených firmách. To naznačuje, že by se mohlo do značné míry jednat o podpory procesních inovací skrze zavádění nových výrobních, informačních a komunikačních technologií, např. automatizace a digitalizace. Podobný rozdíl, i když jen dvojnásobný, je v tomto ukazateli i v rámci firem, které provádí VaV příležitostně. V rámci firem, které provádějí VaV soustavně, zásadní rozdíly v inovativnosti mezi

podpořenými a nepodpořenými nevychází, až na dvě výjimky ve druhé části této tabulky na další straně.

Zprvce se jedná o rozdíl ve spolupráci na inovacích, a to zejména s partnery ve veřejné výzkumné sféře, která je několikanásobně častější v podpořených než nepodpořených firmách. Navíc tento rozdíl neplatí jen pro firmy, které provádí VaV soustavně, ale i pro ostatní inovativní firmy. Souvisí to s tím, že řada podpůrných programů poskytnutí dotace buď přímo podmiňuje, anebo při výběru návrhů preferuje projekty ve spolupráci firem a veřejné výzkumné sféry. V některých odvětvích – jako chemický a farmaceutický průmysl (NACE 20 až 21), strojírenství (NACE 26 až 28) a sektor VVT služeb (NACE 71 až 73) – se společný inovační projekt firem s veřejnou výzkumnou sférou bez veřejné podpory snad ani neobejde.⁵

Zadruhé, firmy se soustavnou, ale i příležitostnou VaV činností, které čerpají veřejnou podporu, mají zhruba trojnásobně vyšší sklon podat si patentovou přihlášku než jejich souputníci bez veřejné podpory na inovace. Zase to přímo souvisí s nastavením samotných podpůrných programů, ve kterých je patent zpravidla jedním z uznatelných tzv. nepublikačních „RIV“ výsledků, který si účastníci podpořených projektů mohou vykázat a tím dosáhnout splnění projektu. Zapojení do takového projektu potom samo o sobě motivuje firmy k patentování, aby měly co vykázat, i když by to za jiných okolností nemusely udělat.

Znovu je však třeba se mít na pozoru, abychom při interpretaci prostých rozdílů mezi firmami s podporou a bez podpory nesklouzávali k mylné úvaze, že by mohly ukazovat dopady, resp. nedostatek dopadů poskytnuté podpory. Sledované rozdíly totiž mohou způsobovat jiné s podporou korelované okolnosti, které v této tabulaci nebereme v úvahu. Například vychází, že firmy s podporou a bez podpory mají v podstatě stejný podíl tržeb z inovovaných produktů nových na trhu, a to i bez ohledu na intenzitu jejich VaV činnosti. Poskytnutí podpory v tomto možná opravdu žádný rozdíl nezpůsobilo. Anebo rozdíl nepozorujeme právě díky (a nikoliv navzdory) podpoře, protože příjemcům umožnila zavést více nových inovovaných produktů, které by bez podpory zavést nedokázali. Který z těchto scénářů nastal, z takového srovnání nevyčteme.

---

⁵ Například v oblasti VVT služeb vychází, že veřejnou podporu na inovace čerpá 85 % firem, které spolupracují na inovacích s veřejnou výzkumnou sférou. Konkrétně v pododvětví „výzkum a vývoj“ (NACE 72) to je dokonce až 94 %. V celkovém souboru čerpá veřejnou podporu 75 % takto spolupracujících firem.

Tabulka 1: Další charakteristiky inovativních firem v letech 2010–2020 (v %)
Podle intenzity VaV činnosti a veřejné podpory inovací

Ukazatel	VaV neprovádí		VaV příležitostně		VaV soustavně		
	Bez podpory	S podporou	Bez podpory	S podporou	Bez podpory	S podporou	
Trhy	Působení na trzích mimo ČR (Ano/Ne)	64	65	75	84	84	91
	Největší část tržeb na trzích mimo ČR (Ano/Ne)	22	22	26	34	40	39
Produktová inovace	Nový nebo zlepšený výrobek (Ano/Ne)	40	40	67	67	76	82
	Nová nebo zlepšená služba (Ano/Ne)	29	33	37	37	46	44
	Inovovaný produkt nový na trhu (Ano/Ne)	24	23	45	50	56	63
	Inovované produkty nové na trhu (% z tržeb)	5	5	11	11	15	16
Procesní inovace	Výroby nebo poskytování služeb (Ano/Ne)	43	65	57	64	59	67
	Logistických činností (Ano/Ne)	34	29	32	30	33	32
	Podpůrných činností (Ano/Ne)	54	49	49	49	52	54
Náklady na inovační činnosti	Vlastní VaV (% z tržeb)	0,0	0,0	2,4	2,9	6,0	8,7
	Nákup služeb VaV (% z tržeb)	0,2	0,2	0,4	0,5	1,0	1,0
	Předměty duševního vlastnictví (% z tržeb)	0,1	0,1	0,1	0,1	0,3	0,2
	Pořízení budov, strojů, softwaru apod. (% z tržeb)	3,1	10,3	1,9	3,7	2,2	2,9
	Ostatní (marketing, design, školení) (% z tržeb)	0,7	0,6	0,6	0,5	0,9	0,8
Spolupráce na inovacích podle partnera	Dodavatelé (Ano/Ne)	11	15	20	28	30	37
	Odběratelé a zákazníci (Ano/Ne)	5	9	15	17	22	32
	Konkurenti (Ano/Ne)	1	2	3	6	5	10
	Soukromé výzkumné organizace (Ano/Ne)	3	6	8	17	20	30
	Veřejné výzkumné organizace (Ano/Ne)	1	5	7	24	14	48
	Vysoké školy (Ano/Ne)	1	2	2	9	5	19
Jiné	Zadání VaV jinému subjektu (Ano/Ne)	11	10	30	38	40	51
	Podání patentové přihlášky (Ano/Ne)	1	1	2	7	7	20

Pozn.: Náklady na inovace jsou pouze za poslední rok (nikoliv za celé tři roky) referenčního období šetření o inovacích.

Zdroj: Vlastní výpočty na základě OECD microBERD CZE databáze.

3.4 Jak se poskytuje přímá veřejná podpora inovací?

Hlavní zjištění:

- Velká většina přímé účelové podpory firemních inovací, která je financovaná z českých veřejných rozpočtů, je určena pro aplikovaný výzkum anebo experimentální vývoj a čerpají ji převážně firmy, které se věnují VaV soustavně.
- Největšími poskytovateli této podpory jsou TA ČR a MPO. Firmy s příležitostným VaV anebo bez VaV čerpaly relativně nejvíce z MPO, a to konkrétně z programu TIP.
- Nejčastějším zdrojem přímé podpory inovací jsou však evropské dotace (zejména z ESIF), a to více než národní dotace i pro firmy, které dělají VaV příležitostně anebo vůbec.
- Firmy bez vlastní VaV činnosti čerpají dotace na inovace dvakrát častěji z evropských než z národních programů. Evropské dotace daleko více pamatují i na firmy, které inovují jinak.

Tabulka 2 upřesňuje, pro jaký typ činnosti, kterými poskytovateli a z jakých programů se poskytuje **přímá účelová podpora** inovací financovaná z českých veřejných rozpočtů, a to opět v rozlišení podle VaV intenzity. Nebereme v úvahu nepřímou podporu VaV, protože není členěná podle typu činnosti, poskytuje ji jediné Ministerstvo financí skrze k tomu určený daňový odpočet a protože její čerpání podle VaV intenzity je již rozebráno výše. Nebereme v úvahu ani přímou institucionální podporu, která tvoří okolo 10 % celkové přímé podpory, protože rovněž pro tuto nejsou data v členění podle typu činnosti a drtivá většina z ní – zhruba 95 % – ze své podstaty směřuje do firem, které provádí VaV soustavně. Proto v této tabulce ukazujeme jen rozdělení „přímé účelové“ podpory.

Konkrétně ukazujeme procentuální rozdělení celkové podpory v rámci daného členění, např. součet všech políček podle typu (podporované) činnosti a VaV intenzity dává dohromady 100 %, takže jednotlivé políčko je podíl dané kombinace na celku a řádky a sloupce můžeme v rámci dané kategorie členění sčítat pro získání jejich souhrnného podílu. Pro dělení podle typu činnosti, poskytovatele a jednotlivých programů používáme data ze Statistik státních rozpočtových výdajů na VaV (tzv. GBARD databáze), která poskytuje i hodnotu dotace v Kč. Na rozdíl od předchozích srovnání tudíž tyto údaje neukazují jen prostý podíl firem, které (binárně) čerpají vs. nečerpají bez ohledu na částku dotace, ale právě rozdělení přidělených dotací v peněžním vyjádření.

Jelikož GBARD databáze je založena na datech z tzv. Informačního systému výzkumu, vývoje a inovací (ISVaV), jsou v ní primárně zachyceny peněžní toky, které přímo procházejí českými veřejnými (státním a krajskými) rozpočty. Prostředky plynoucí ze zahraničí jsou zachyceny jen částečně. Financování z Evropských strukturálních a investičních fondů (ESIF), tj. tzv. operačních programů, které bylo ve sledovaném období velmi významným zdrojem dotací na inovace, je například zachyceno pouze skrze jejich spolufinancování ze státního rozpočtu, což je zhruba jen pětina peněz poskytovaných v těchto fondech. Předfinancování ESIF ze státního rozpočtu není zahrnuto.

Jen malá část sledované podpory směřuje do firem skrze dotace na základní výzkum – typicky se jedná o jejich účast v grantech GA ČR anebo podobně laděných programech MŠMT a téměř výhradně takto čerpají firmy se soustavnou VaV činností. Podpora pro infrastrukturu výzkumu, vývoje a inovací (VVI) zaujímá zhruba dvakrát větší podíl než dotace na základní výzkum, ale pořád jen méně než desetinu celku, a rovněž plyne v podstatě zcela do firem, které provádí VaV soustavně. Pro tyto typy činností se podpora soustředí v relativně úzce vymezených sektorech služeb, a to pro základní výzkum zhruba ze tří čtvrtin v oblasti VVT služeb a pro infrastrukturu VVI téměř ze tří čtvrtin v oblasti informačních činností.

Není překvapením, že velká většina této podpory je určena pro aplikovaný výzkum anebo experimentální vývoj. Do těchto činností souhrnně směřuje téměř devět desetin z celkové podpory. Zajímavější je zjištění, že i tento typ podpory převážně čerpají firmy, které se věnují VaV soustavně a jen z menší části se k němu dostanou i firmy, které z různých důvodů chtějí, potřebují anebo dokáží dělat VaV pouze na příležitostné bázi. Jen velmi okrajově – na úrovni statistické chyby – na tyto činnosti čerpají dotace i firmy, které VaV neprovádí. Podpora činností zařazených pod hlavičku „inovace“, tj. bez nutnosti vlastního VaV, se potom ukazuje být spíše zbytkovou kategorií, jejíž podíl na celku se přibližuje k nule.⁶ Jako dominantní tudíž vychází podpora soustavné VaV činnosti.

Z hlediska poskytovatelů jsou zásadními aktéry TA ČR a MPO, kteří každý rozdělují zhruba třetinu, tj. dohromady dvě třetiny, z celkové podpory. Následuje MŠMT s méně

---

⁶ Podpora pro typ činnosti „inovace“ není úplně nulová. Jedná se například o podporu z nového programu The Country for the Future (2020–2027) na MPO, z některých regionálních programů jednotlivých krajů anebo zbytkově (z hlediska podílu na programu jako celku) i některé projekty v programech jako ALFA (2011–2019) na TA ČR, INTER-EXCELLENCE (2016–2024), Společná technologická iniciativa ECSEL (2015–2025) a Operační program výzkum, vývoj, vzdělávání (2014–2020), na MŠMT apod. Avšak v peněžitém vyjádření je její podíl na celku zanedbatelný.

než pětinným podílem. Dalším poměrně velkým aktérem je MO s desetinovým podílem, a to díky dotacím a rovněž veřejným zakázkám na bezpečnostní výzkum, které čerpají v nemalé míře i subjekty z firemní sféry. Pak už stojí za zmínku jen MV a MZE se svými resortními programy, které zabírají jednotky procent. Všichni ostatní poskytovatelé dohromady zabírají méně než jedno procent. Hlavním zdrojem podpory pro firmy s příležitostným VaV a případně i bez VaV se ukazuje být MPO, od kterého takoví příjemci dostávají rovnou čtvrtinu jím rozdělované podpory. V menší míře to platí i pro TA ČR. Ostatní poskytovatelé dávají podporu téměř výhradně příjemcům se soustavnou VaV činností.

Pohled až na úroveň jednotlivých programů odhaluje, že nejen celkově největším, ale rovněž hlavním zdrojem podpory specificky pro firmy s příležitostným VaV byl program TIP (2009–2017) na MPO. Druhým a třetím největším v obou ohledech byly programy ALFA (2011–2019) a Centra Kompetence (2012–2019) na TA ČR. Následuje TRIO (2016–2022) na MPO a EPSILON (2015–2026) opět na TA ČR. Posledním větším, a tudíž jednotlivě zmíněným, programem jsou tzv. Projekty velkých výzkumných infrastruktur (2010–2026) na MŠMT, což vysvětluje i již výše zmíněný podíl podpory pro infrastrukturu VVI. Celkově těchto šest největších programů zabírá zhruba dvě třetiny z celkové podpory, což by na jednu stranu mohlo ukazovat na její poměrně velkou koncentraci. Na druhou stranu je však zbývající třetina rozdrobená do doslova desítek menších programů, jejichž jednotlivé rozebírání by bylo nad rámec této studie.

K tomuto rozdrobení došlo i díky tomu, že sledované období (2010–2020) zachytilo jen část průběhu řady programů, tj. začaly před sledovaným obdobím, anebo teprve budou končit až po tomto období. Nejvíce jsou z tohoto důvodu zastoupeny programy, které se trefily do tohoto období jako TIP anebo ALFA. Jiné ve skutečnosti celkově ještě větší programy jako EPSILON, který ještě neskončil, potom vypadají menší. Navíc je třeba vzít v úvahu, že se jedná jen o data za firmy, které patří mezi respondenty šetření o inovacích a za které z něho máme údaje o intenzitě VaV činnosti, nikoliv úplná administrativní data za dané programy. Nejedná se tudíž o celkový popis těchto programů, ale jen o výřez daný účastí jejich příjemců v tomto šetření ve sledovaném období.

Tabulka 2: Hodnota přímé účelové podpory inovací z českých veřejných rozpočtů v letech 2010–2020 (v %)
Podle intenzity VaV a typu činnosti, poskytovatele a programu

	VaV neprovádí	VaV příležitostně	VaV soustavně
Typ	Základní výzkum	0	4
	Aplikovaný výzkum	1	48
	Experimentální vývoj	0	23
	Infrastruktura VVI	0	9
	Inovace	0	0
Poskytovatel	TAČR	1	27
	MPO	1	26
	MŠMT	0	15
	MO	0	9
	MV	0	3
	MZE	0	2
	Ostatní	0	1
Program	TIP	0	18
	ALFA	0	10
	Centra Kompetence	0	8
	TRIO	0	6
	EPSILON	0	7
	Projekty velkých výzk. infrastruktur	0	7
	Ostatní	1	28

Pozn.: Součet políček podle daného členění v řádcích a podle VaV intenzity dává dohromady 100 %. Pouze účelová, nikoliv institucionální, přímá podpora financovaná anebo kofinancovaná ze státního rozpočtu ČR. TA ČR – Technologická agentura ČR, MPO – Ministerstvo průmyslu a obchodu, MŠMT – Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy, MO – Ministerstvo obrany, MV – Ministerstvo vnitra, MZE – Ministerstvo zemědělství.

Zdroj: Vlastní výpočty na základě OECD microBERD CZE databáze.

Tabulka 3 rozšiřuje srovnání podle zdroje veřejných prostředků v rozlišení na obecní a krajské úřady (regionální dotace), ústřední vládu včetně ministerstev a vládních agentur jako MPO anebo TA ČR apod. (národní dotace) a Evropskou unii, což zahrnuje nejen prostředky z ESIF, tj. operačních programů, ale i přímo z rámcových programů Evropské unie a případně jiných jejích programů (evropské dotace). Zároveň se vracíme zpátky k datům z šetření o inovacích, ve kterém firmy neuvádějí hodnotu dotací, ale pouze zda čerpají či nečerpají z daného zdroje. Evropské dotace, které byly z již výše vysvětlených důvodů v předchozí tabulce zachyceny pouze částečně, jsou tady zohledněny úplně.

Z této tabulky je zřejmé, že právě evropské dotace jsou nejčastějším zdrojem přímé podpory inovací. Pro firmy, které se věnují VaV soustavně, je význam evropských a národních dotací podobný. Nůžky mezi oběma zdroji se rozevírají až v případě dotací pro firmy s menší intenzitou VaV činnosti, u kterých začínají výrazněji dominovat evropské oproti národním zdrojům. Největší rozdíl je u firem bez vlastní VaV činnosti, které čerpají dotace na inovace dvakrát častěji z evropských než z národních programů. Pořád sice z obou těchto zdrojů nejčastěji čerpají firmy se soustavnou VaV činností, avšak z tohoto srovnání je patrné, že evropské dotace daleko více pamatují i na firmy, které inovují jinak.

Regionalizace inovačních politik zůstává – i přes nedávné snahy o změnu skrze regionální RIS3 strategie (MPO 2024) apod. – tradičně omezená. Potvrzují to i tyto výsledky, kdy dotace na inovace skrze obecní a krajské programy vychází několikanásobně méně častěji než z národních i evropských zdrojů. Navíc ve finančním vyjádření by podíl regionálních dotací vyšel ještě výrazně nižší, protože mají typicky podstatně menší rozpočty než národní a evropské programy. Nicméně je třeba si povšimnout, že i u regionálních dotací je podobně jako u těch evropských relativně větší prostor i pro inovátory bez vlastní soustavné VaV činnosti (viz například regionální inovačních vouchery apod.).

Tabulka 3: Využití přímé veřejné podpory inovací v letech 2010–2020 (v %)
Podle intenzity VaV a zdroje veřejné podpory

	VaV neprovádí	VaV příležitostně	VaV soustavně
Obecní a krajské úřady	3	4	6
Ústřední vláda	6	13	27
Evropská unie	12	19	31

Pozn.: Ústřední vláda je včetně vládních agentur a ministerstev a včetně přímé institucionální podpory. Evropská unie zahrnuje Evropské strukturální a investiční fondy (ESIF), tj. operační programy, rámcové programy Evropské unie a jiné programy Evropské unie.

Zdroj: Vlastní výpočty na základě OECD microBERD CZE databáze.

3.5 Jak se mění intenzita VaV činnosti a veřejná podpora inovací v čase?

Hlavní zjištění:

- Inovativní firmy, které začnou čerpat veřejnou podporu inovací, mají oproti těm, které podporu nečerpají, podstatně vyšší pravděpodobnost přechodu z příležitostné na soustavnou VaV činnost.
- Zároveň inovativní firmy, které začnou čerpat veřejnou podporu inovací, mají oproti těm, které podporu nečerpají, podstatně nižší pravděpodobnost, že od VaV činnosti upustí.
- Na firmy s příležitostnou VaV činností může mít veřejná podpora nejvyšší dopad, protože se pohybují na hraně toho, jestli a jak intenzivně se dokáží VaV věnovat.

Při interpretaci předchozích výsledků narážíme na to, že nevíme, jestli podporu čerpají firmy, které prováděly VaV soustavně již před jejím poskytnutím a pak v tom „jenom“ pokračují, anebo firmy, které předtím VaV soustavně nedělaly a začaly s tím až následně jako příjemci podpory. Firmy mohou být přímo vybírány k podpoře právě proto, že se věnují VaV soustavně, pokud jim z toho plyne výhoda (např. extra evaluační body) při hodnocení návrhů projektů, takže potom soustavná VaV činnost způsobuje podporu. Pokud však předtím VaV soustavně nedělaly, anebo se mu potažmo nevěnovaly vůbec, a začaly s tím až během podpořeného projektu, mohla tato změna nastat naopak v důsledku dotace. Taková změna dokonce může být jedním z hlavních kýžených dopadů dotací.

Při pohledu na intenzitu VaV a čerpání podpory ve stejném období však netušíme, co by z toho mohlo převažovat. Proto se nyní podíváme na změny v čase, k čemuž potřebujeme pozorovat stejnou firmu opakovaně v po sobě jdoucích šetřeních o inovacích. Zde narážíme na dva problémy, které mimo jiné vysvětlují, proč to takto neděláme od začátku. Zaprvé, v důsledku metodiky sběru dat opakovaně pozorujeme převážně velké a méně často menší firmy, takže změny v čase poskytují nejlepší vhled na první skupinu.⁷ Zadruhé, po sobě jdoucí šetření mají tříleté referenční období s jednoročním překryvem, např. 2016–2018 a 2018–2020, který by snižoval míru

⁷ Jak už je uvedeno výše, šetření o inovacích je prováděno plošně pro velké firmy, které jsou tudíž dotazovány pokaždé, ale výběrově pro malé a střední firmy, jejichž stratifikovaný soubor respondentů je vybírán pro každé šetření nezávisle od předchozího. Malé a střední firmy se tím pádem mezi respondenty střídají, a protože je jich v cílové populaci velké množství, většina z nich není dotazována opakovaně.

pozorované změny, takže pro jistotu bereme data „ob jedno“ období, např. 2014–2016 vs. 2018–2020.⁸

Tabulka 4 nejprve ukazuje změny v intenzitě VaV činnosti bez ohledu na změny čerpání podpor, tj. jak firmy celkově přepínají mezi inovováním v režimu, kdy vlastní „VaV neprovádí“ vs. „VaV příležitostně“ vs. „VaV soustavně“. Řádky udávají status toho režimu dříve (v období t-1), zatímco sloupce udávají, jak je to nyní (v období t). Z toho plyne matice devíti možností, a to buď na diagonále beze změny anebo mimo diagonálu přepnutí na jiný režim. Reportovány jsou tzv. „*transition probabilities*“, tj. pravděpodobnosti změny po řádcích z dřívějšíka do nynějšíka. Každý řádek jednoduše udává, jak jsou mezi tyto statusy procentně rozděleny firmy ve sloupcích v nynějším období, které měly status v daném řádku v dřívějším období. Součet každého řádku je tudíž roven 100 %.

Protože (nejen) inovační chování firem je setrvačné, největší pravděpodobnosti vychází pro zachování stejného statusu na diagonále, a to zejména 63% pravděpodobnost setrvání bez VaV činnosti a úplně nejvyšší 74% pravděpodobnost pokračování ve VaV soustavně. Nejméně stabilní je podle očekávání příležitostná VaV činnost, ve které firmy setrvávají jen ve 40 % případech, a ze které poměrně často s 32% pravděpodobností přepínají na soustavnou VaV činnost, anebo naopak s 28% pravděpodobností od provádění VaV upouští. Nejméně časté je potom přirozeně přeskočení této mezi kategorie a přepnutí z neprovádění VaV rovnou na soustavnou VaV činnost, anebo naopak. Setrvačnost je očekávaná, ale zároveň dochází i k docela zajímavě častým přesunům. Do jaké míry mohou tyto změny souviset s čerpáním podpory na inovační činnost?

---

⁸ V použité časové řadě ob jedno období jsou k dispozici data za 3 053 pozorování z celkového počtu 8 884 možných pozorování (ve třetím, čtvrtém a pátém šetření, pro která můžeme pozorovat stav o dvě šetření zpátky), takže jen zhruba za třetinu. Z toho tvoří 1 688 (55 %) velké oproti jen 1 365 malým a středním firmám, zatímco v celkovém počtu možných pozorování je 2 780 (31 %) velkých oproti 6 104 malým a středním firmám.

Tabulka 4: Pravděpodobnosti změny intenzity VaV činnosti v letech 2010–2020 (v %)

		Nyní (období t)		
		VaV neprovádí	VaV příležitostně	VaV soustavně
Dříve (období t-1)	VaV neprovádí	63	23	13
	VaV příležitostně	28	40	32
	VaV soustavně	8	18	74

Pozn.: Změny ob jedno referenční období, tj. 2010–2012 vs. 2014–2016, atd.

Zdroj: Vlastní výpočty na základě OECD microBERD CZE databáze.

Tabulka 5 ukazuje stejné údaje jako předchozí tabulka s tím rozdílem, že kromě změn v intenzitě VaV činnosti bereme v úvahu i změny v čerpání veřejné podpory na inovace. Namísto jedné tabulky s rozlišením jen na „VaV neprovádí“ vs. „VaV příležitostně“ vs. „VaV soustavně“ máme hned čtyři i pro různé kombinace toho, zda firma čerpá anebo nečerpá dotace na inovace v dřívějším (t-1) a nyníjším (t) období. Nejvíce nás zajímá scénář vlevo nahoře, kdy firma nejprve nečerpá dotace, ale v následném období je začne čerpat, kterou budeme srovnávat s dalšími scénáři. Pokud jsou pravděpodobnosti některých změn opravdu výrazně vyšší v prvním scénáři, kdy firma začne čerpat oproti třeba scénáři vlevo dole, kdy firma naopak čerpat nezačne, je to indicie, že by mezi začátkem čerpání a danou změnou mohla být souvislost.

Z těchto výsledků vychází, že při změně z nečerpání na čerpání dotací je 52% pravděpodobnost přechodu z provádění VaV příležitostně na režim VaV soustavně oproti dvakrát menší 25% pravděpodobnosti tohoto přechodu, pokud firma nečerpá ani v jednom období. Ještě vyšší 58% pravděpodobnost stejného přechodu vychází v případě, že firma opakovaně čerpá v obou obdobích, což může odrážet dlouhodobě působící dopady podpory na zakořenění této činnosti. Naopak nejmenší 18% pravděpodobnost tohoto přechodu je v případě, že firma nejprve čerpala, ale následně už dotaci nemá, takže si to třeba už nemůže dovolit. Pravděpodobnost přechodu ze situace, že firma „zkouší“ provádět VaV příležitostně, ale následně od této činnosti upustí, je v případě nečerpání dotace 34%, ale v případě obdržení nové dotace méně než poloviční, konkrétně 16%.

Daleko menší rozdíly vychází při změnách scénářů nečerpání a čerpání dotací pro pravděpodobnosti přechodu z neprovádění VaV na provádění VaV příležitostně anebo soustavně (první řádky tabulek). Ještě méně jednoznačně vychází rozdíly pro

pravděpodobnosti přechodu opačným směrem z provádění VaV soustavně na režimy VaV příležitostně anebo bez VaV (poslední řádky tabulek). Pořád jsou tyto pravděpodobnosti převážně ve směru pozitivní souvislosti s dotacemi, tj. při čerpání dotací je vyšší pravděpodobnost začátku provádění VaV pro firmy dříve bez VaV a naopak nižší pravděpodobnost ústupu ze soustavného VaV na jeho nižší intenzitu, ale už to není dvojnásobek a tyto rozdíly spíše balancují na hranici významnosti, takže indicie, že by mohly dotace souviset s těmito změnami, je podstatně slabší. Zároveň setrvačnost soustavného provádění VaV vychází vysoká téměř bez ohledu na dotace (poslední buňky tabulek vpravo dole), snad jediné s výjimkou jejich opakovaného čerpání.

Toto naznačuje, že těžiště dopadu dotací by mohlo být v tom, že firmám, které pro inovace potřebují provádět vlastní VaV, ale mohou si dovolit dělat VaV jen příležitostně, protože více samy nedokáží ufinancovat, dotace umožní začít se této činností věnovat soustavně. Anebo dotace firmám umožní udržet VaV alespoň příležitostně, zatímco bez dotací by s tím musely úplně skončit. Naopak dotace příliš nepřispívají k udržení soustavného VaV potom, co s tímto firmou už začne, protože se jí možná vyplácí pokračovat i bez dotací. Zároveň samotné dotace ani „nepřinutí“ začít s VaV byť jen příležitostně firmy, které prostě inovují bez potřeby vlastního VaV. Jako zásadní se zde z analytického hlediska potvrzuje rozlišení mezi příležitostným a soustavným prováděním VaV.

Ekonometrické odhady metodou rozdílu v rozdílech – „*generalized difference in differences model with firm and period fixed effects*“ – s intenzitou VaV činnosti jako výslednou a čerpáním podpory jako „*treatment*“ proměnnou naznačují, že nelze vyloučit potvrzení výše uvedených závěrů ani při použití pokročilejších analytických metod. Nicméně i v takovém modelu jsme pořád hodně daleko od určení toho, že k tomuto přepínání v intenzitě VaV skutečně dochází kauzálně v důsledku podpory, a nikoliv v důsledku jiných souběžně se měnících faktorů, které ovlivňují jak pravděpodobnost získání dotace, tak i výsledek, který nás zajímá. Například se může jednat o záměr firmy přejít na vyšší intenzitu VaV ještě před udělením dotace. Zároveň je pravděpodobné, že si taková firma podá i lepší návrh projektu, a tudíž má vyšší šanci získat dotaci. O tento efekt však nejsme schopni odhady očistit. Nemožnost uspokojivě identifikovat kauzalitu je také důvod, proč se v této studii do ekonometrických analýz nepouštíme ve větším rozsahu.

Tabulka 5: Pravděpodobnosti změny intenzity VaV činnosti v letech 2010–2020 (v %)
Podle čerpání veřejné podpory inovací (Ano/Ne)

(a) Došlo ke změně čerpání podpory (čerpal vs. nečerpal a naopak)

Předtím (t-1) nečerpal (Ne) vs. nyní (t) čerpá (Ano)

	Nyní (t)	
	VaV neprovádí	VaV příležitostně soustavně
VaV neprovádí	57	14
VaV příležitostně	16	52
VaV soustavně	9	62
Dříve (t-1)		

Dříve (t-1) čerpal (Ano) vs. nyní (t) nečerpá (Ne)

	Nyní (t)	
	VaV neprovádí	VaV příležitostně soustavně
VaV neprovádí	68	10
VaV příležitostně	33	18
VaV soustavně	7	74
Dříve (t-1)		

(b) Nedošlo ke změně využití podpory (čerpal anebo nečerpal v obou obdobích)

Dříve (t-1) nečerpal (Ne) a i nyní (t) nečerpá (Ne)

	Nyní (t)	
	VaV neprovádí	VaV příležitostně soustavně
VaV neprovádí	67	13
VaV příležitostně	34	25
VaV soustavně	16	64
Dříve (t-1)		

Dříve (t-1) čerpal (Ano) a i nyní (t) čerpá (Ano)

	Nyní (t)	
	VaV neprovádí	VaV příležitostně soustavně
VaV neprovádí	42	19
VaV příležitostně	11	58
VaV soustavně	2	85
Dříve (t-1)		

Pozn.: Změny ob jedno referenční období, tj. 2010–2012 vs. 2014–2016, atd.

Zdroj: Vlastní výpočty na základě OECD microBERD CZE databáze.

Každopádně pořád platí, že i bez ohledu na to, jestli dotace nakonec skutečně motivují k přepnutí na soustavnou VaV činnost anebo podporují firmy, které by se tomu věnovaly i bez dotací, což se zde dostupnými daty nerozsekne, je podpora ve výsledku poskytována primárně firmám se soustavnou VaV činností. Na tom tyto úvahy nic nemění.

3.6 Jak vypadá veřejná podpora inovací v mezinárodním srovnání?

Hlavní zjištění:

- Při porovnání v rámci 27 zemí EU/EFTA vychází poměrně výrazné rozdíly v přístupu k podpoře inovací, a to i těmi, které jsou jinak podobně ekonomicky rozvinuté i veliké.
- Nejčastěji využívají veřejnou podporu inovativní firmy v Nizozemí, Norsku anebo Finsku, a naopak nejméně často ve Švýcarsku. Zaujme i kontrast mezi Francií s relativně hojnou podporou a Německem s nepříliš častou podporou.
- Česko v podpoře inovací celkově patří k evropskému nadprůměru, ale od většiny ostatních zemí se v tomto nějak zásadně nevymyká. Podrobnější srovnání však ukazuje, že v Česku je relativně častá podpora inovací ve středních a velkých firmách, ale naopak nižší v podpoře malých firem, a to zejména ve službách.

Analýzu doplňujeme mezinárodním srovnáním využití veřejné podpory inovací v inovativních firmách na základě údajů z šetření o inovacích v letech 2010 až 2020, které v harmonizované podobě publikuje Eurostat (2024).⁹ Z výše použitých členění jsou dostupná tato data pouze podle odvětví a velikosti firem (nikoliv třeba podle stáří firem apod.). Podle odvětví rozlišujeme sektory průmyslu a služeb.¹⁰ Jelikož jsme již dříve zjistili, že v Česku dochází k největšímu skoku ve využívání veřejné podpory inovací mezi kategoriemi malých vs. středních firem – viz podkapitola 3.2 – podle

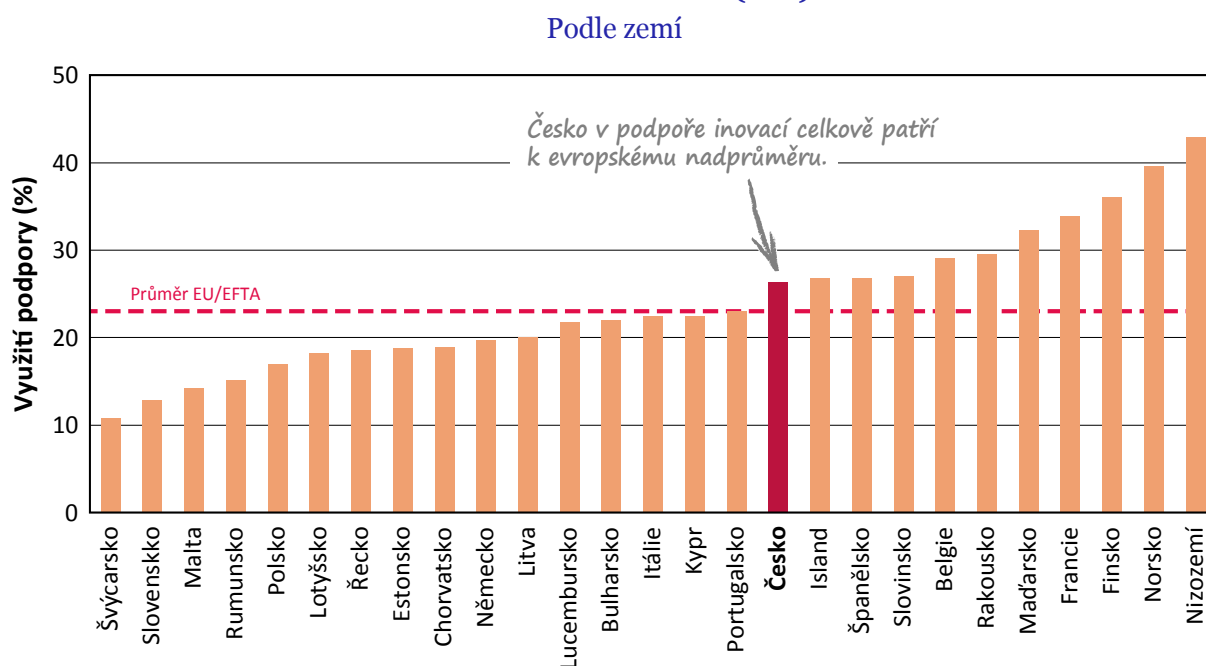
⁹ V šetřeních pro období 2018–2020 (CIS2020) a 2016–2018 (CIS2018) se jedná o podíl firem s veřejnou podporou použitou pro VaV nebo jiné inovační aktivity (*public funding used for R&D or other innovation activities*) z inovačně aktivních firem (*innovation active enterprises*). V šetřeních pro období 2010–2012 (CIS2012), 2012–2014 (CIS2014) a 2014–2016 (CIS2016) se jedná o podíl firem s veřejnou podporou pro inovace (*enterprises that received public funding*) z produktových a/nebo procesních inovátorů bez ohledu na organizační nebo marketingové inovace (*product and/or process innovative enterprises, regardless of organisational or marketing innovation*). Definice se tudíž mezi CIS2016 a CIS 2018 mírně změnila, což však v praktické rovině nemá významný vliv na prezentované výsledky.

¹⁰ Z hlediska odvětvového vymezení se celkově jedná o tzv. inovační jádrové aktivity (*Innovation core activities* (Com.Reg. 995/2012), které jsou bezesbýtku rozděleny na sektory i) průmysl (NACE B-E) a ii) služby (NACE G46 – M73, tj. kromě pododvětví služeb NACE G45 - velkoobchod, maloobchod a opravy motorových vozidel).

velikosti rozlišujeme malé vs. střední a velké firmy (namísto tradičně používaného malé a střední vs. velké firmy). Do srovnání je zahrnuto všech 27 zemí EU/EFTA, pro které jsou dostupná relevantní data.¹¹

Obrázek 4.1 nejprve poskytuje celkové srovnání bez ohledu na odvětví a velikost firem. Nejčastěji čerpají veřejnou podporu inovativní firmy v Nizozemí, kde na ni dosáhnou více než dvě pětiny inovátorů. Následují severské Norsko a Finsko a rovněž Francie. Naopak nejméně často dotují inovace ve Švýcarsku, kde je podpořena jen zhruba desetina inovátorů. Zřídka se dotují inovace i na Slovensku, ale také třeba i v Polsku či Německu. Podtrhuje to poměrně výrazné rozdíly v přístupu k podpoře inovací mezi evropskými zeměmi, a to i těmi, které jsou jinak podobně ekonomicky rozvinuté i veliké, a tudíž dobře srovnatelné: Nizozemí vs. Švýcarsko anebo Francie vs. Německo. Podobně velké rozdíly v přímé i nepřímé podpoře pro VaV ve firmách potvrzuje také OECD (2024).

Obrázek 4.1: Využití veřejné podpory inovací v inovativních firmách v letech 2010–2020 (v %)

Pozn.: Založeno na pěti šetřeních o inovacích za období 2010–2012, 2012–2014, 2014–2016, 2018–2020 a 2016–2018. Počet šetření se liší mezi zeměmi.

Zdroj: Vlastní výpočty na základě Eurostatu (2024).

¹¹ Pro Dánsko, Irsko a Velkou Británii nejsou tato data dostupná vůbec a pro Švédsko nejsou dostupné podrobnější údaje podle odvětví a velikosti firem, takže tyto země ve srovnání chybí. Pro některé země jsou dostupná data jen z některých z pěti sledovaných šetření (nejméně pro Island pouze ze CIS2014 a pro Norsko a Slovinsko ze CIS2014 a CIS2016 – další detaily k tomuto jsou k dispozici od autora na vyžádání).

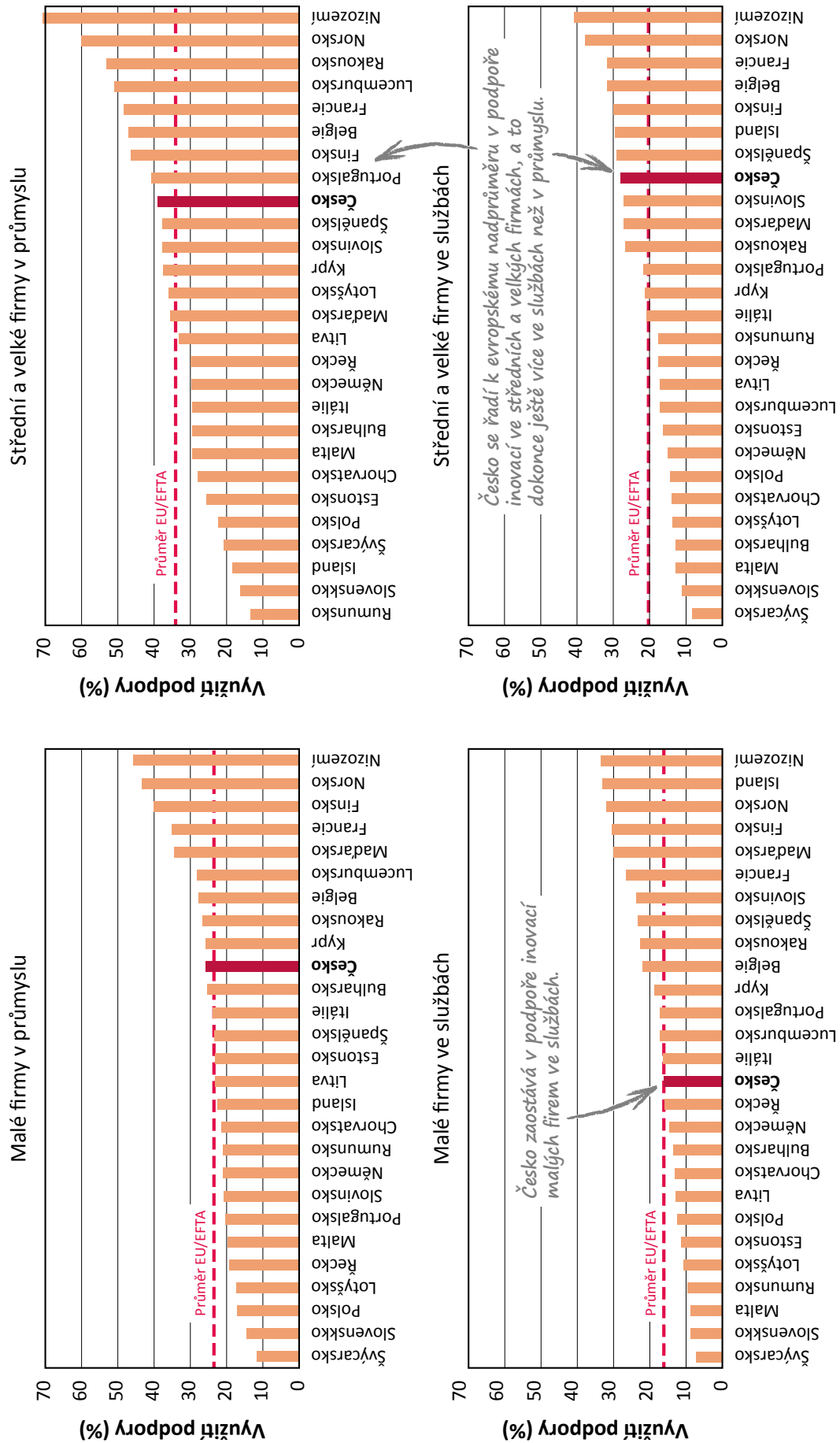
Česko se nachází s o něco více než čtvrtinou podpořených inovátorů na 11. příčce v horní polovině tohoto srovnání. Česko je zároveň první zemí s mírně častější podporou inovátorů, než je průměr sledovaných zemí. Velmi podobná čísla mají třeba Španělsko, Slovinsko anebo Belgie. Ze sousedních zemí vykazuje častější podporu inovátorů jen Rakousko. Z tzv. nových členských zemí EU vykazuje výrazněji častější podporu inovátorů jen Maďarsko. Česko tudíž celkově v podpoře inovací patří k evropskému nadprůměru, ale zároveň v tomto z většiny ostatních srovnatelných zemí nějak zásadně nevybočuje.

Obrázek 4.2 odhaluje srovnání při zohlednění odvětví a velikosti firem. Vertikálně rozlišujeme průmysl vs. služby a horizontálně malé vs. střední a velké firmy, což při vzájemném prolnutí těchto kategorií dává čtyři dílčí obrázky pro: i) Malé firmy v průmyslu, ii) Střední a velké firmy v průmyslu, iii) Malé firmy ve službách a iv) Střední a velké firmy ve službách. Země jsou seřazeny zvlášť v rámci každého obrázku. Na všech čtyřech obrázcích je použito stejné měřítko, aby byly snáze porovnatelné. Jinak zůstává vše stejné jako výše.

Z tohoto podrobnějšího srovnání vychází, že Česko se řadí k evropskému nadprůměru konkrétně v podpoře inovací ve středních a velkých firmách, a to dokonce ještě více ve službách než v průmyslu. V podpoře inovací malých firem v průmyslu Česko vychází ještě okolo průměru. Česko naopak už viditelně zaostává v podpoře inovací v malých firmách ve službách. Potvrzuje to, že zaměření českých podpůrných programů častěji míjí inovace v malých a/nebo ve službách působících firmách, než je tomu v jiných evropských zemích.

Obrázek 4.2: Využití veřejné podpory inovací v inovativních firmách v letech 2010-2020 (v %)

Podle země, odvětví a velikosti firem

Pozn.: Založeno na pěti šetřeních o inovacích za období 2010–2012, 2012–2014, 2014–2016, 2018–2020 a 2016–2018. Počet šetření se liší mezi zeměmi. Zdroj: Vlastní výpočty na základě Eurostatu (2024).

4. Diskuse a závěr

Veřejnou podporu inovací čerpají relativně méně inovativní firmy malé, mladé, samostatné a ve službách, tj. ve zkratce typické inovativní start-upy, oproti větším, zavedeným, průmyslovým firmám. Jako by se česká inovační politika snažila zachovat ekonomiku minulosti, namísto aby podporovala rozvoj podnikání, které má největší potenciál táhnout její růst do budoucna. Přitom v zahraničí to bývá často naopak. Například velké programy jako Small Business Innovation Research (SBIR) program v USA anebo Small and Medium Enterprise Instrument (SMEI) Evropské komise se zaměřují právě na podporu inovací v malých a mladých firmách. Navíc Bajgar a Srholec (2023) prokázali, že třeba dotacím z programu ALFA se úspěšně podařilo stimulovat VaV v malých a středních, avšak nikoliv velkých firmách. Nenechme si namluvit, že se rozumí samo sebou, aby veřejná podpora inovací směřovala nejvíce do velkých, zavedených, průmyslových firem.

Pokud se veřejná podpora inovací nemá celkově přeměrovat na inovativní start-upy, měli by se poskytovatelé této podpory alespoň vyvarovat toho, aby se takové firmy ocitaly v nevýhodě už ve fázi hodnocení návrhů projektů. Ačkoliv v zadávací dokumentaci programu nemusí být explicitně napsáno, že prioritu mají velké zavedené firmy, může jejich zvýhodnění plynout nepřímo z nastavení kritérií pro výběr projektů k podpoře. Jedná se zejména o hodnotící kritéria, která dávají extra body za minulost firmy, kterou inovativní start-upy z definice nemají, jako předchozí výsledky VaV, soustavná VaV činnost, finanční stabilita, cash-flow či ziskovost apod. Inovativní start-up v tomto „na body“ těžko porazí velkou zavedenou firmu. Stálo by za úvahu zjistit, nakolik design programů na podporu inovací znevýhodňuje inovativní start-upy, které potom ve výsledku čerpají méně.

Z hlediska poskytovatele dává smysl poskytovat podporu spíše zavedeným firmám. Pro poskytovatele je totiž méně riskantní přidělit dotaci firmě se zářnou minulostí, a tudíž s velkou šancí i na zářnou budoucnost, alespoň v horizontu pár dalších let řešení projektu. Sázka „na jistotu“ vede méně k problémovým či nakonec neúspěšným projektům, což je při následném zhodnocení samotných programů vládními orgány pořád kvitováno. Nicméně neměly by být z veřejných zdrojů nejvíce podporovány naopak riskantní projekty s největšími pozitivními externalitami, které budou obtížně hledat soukromé zdroje financí, a které by se tudíž bez veřejné podpory neuskutečnily,

i když se nemalá část z nich nakonec nepovede dotáhnout? Neměl by být program s téměř stoprocentní úspěšností projektů, což je typický případ českých programů na podporu inovací, zkritizován za to, že se při výběru projektů minul, protože podporoval převážně to, co se určitě povede?

Zároveň je pro poskytovatele jednodušší pokračovat v podpoře zavedených firem i proto, že se to tak dělalo v minulosti a protože zájmové skupiny těchto firem, které mají historicky daleko lepší vazby na tvůrce inovační politiky než inovativní start-upy, přirozeně nechtějí, aby se to změnilo. Na přelomu devadesátých let a nového tisíciletí, kdy se rodily první prototypy velkých programů na podporu inovací, resp. VaV aktivit ve firmách, se nastavil kurz poplatný dané době a struktuře ekonomiky. Nakolik se od té doby změnilo nastavení těch největších programů? Jak moc se v principu od sebe, tj. v tom co, kdo a jak má být podporován, liší třeba programy IMPULS, TIP, ALFA, TRIO, EPSILON a TREND? Prohloubil se důraz na spolupráci s výzkumnými organizacemi, která je dnes skoro v každém podporovaném projektu, ale jinak zůstávají tyto „vlajkové“ programy podobné. Nabízí se otázka, jestli už nenazrál čas na zásadnější změny.

Nepřímou podporu pro inovace v podobě daňového odpočtu na VaV čerpá jen méně než třetina firem, které se soustavně věnují VaV, a ještě menší podíl právě takových malých a mladých firem. Dá se předpokládat, že řada z těchto firem nepřímou podporu na VaV z nějakého důvodu nechce čerpat, i když by mohla. Není tajemstvím, že velkou roli v tom patrně hraje sklon finančních úřadů udělovat pokuty a dopočty při kontrolách jejího využití, takže firmy to raději vůbec nezkoušejí, než aby se kvůli tomu nechaly popotahovat. Administrativně rovněž není daňový odpočet až o tolik jednodušší než čerpání dotací, i když by to měla být právě jeho velká výhoda, a to zejména pro malé a mladé firmy. Snad to vyřeší připravované změny, po kterých by v jeho poskytování měly mít větší slovo i odborníci na firemní VaV než jenom výběrčí daní.

V této souvislosti je třeba uvažovat o tom, jak celkově nastavit mix inovační politiky a zda nepřistoupit k daleko větší diverzifikaci přímé a nepřímé podpory inovací. Nemá smysl, aby byly oba tyto nástroje zacíleny na v podstatě stejný typ činnosti, tj. podporu soustavného provádění VaV, a tudíž si navzájem konkurovaly u stejných firem. Firmy se pak rozhodují jen podle drobných rozdílů, jestli je pro ně mírně výhodnější přímá, anebo nepřímá podpora. Jejich překrytí se navíc ještě posílí, pokud se podaří

zreformovat nepřímou podporu, aby ji využívalo více firem, které mají způsobilé náklady. Proč administrovat celý vějíř programů podporujících zhruba to samé, a to nejen formou přímé a nepřímé podpory, ale i spoustu vzájemně se překrývajících dotačních programů?

Nepřímá podpora by mohla hrát roli hlavního nástroje podpory soustavné VaV činnosti. Pokud se firma věnuje VaV dlouhodobě, opakovaně, na což se zavedou průběžné monitorovací nástroje, bude na tuto činnost rutinně čerpat daňový odpočet, který pro ni bude stejně výhodný jako dotace, avšak administrativně jednodušší, takže nebude mít motivaci ohlížet se po dotacích. Z definice na statut soustavného VaV dosáhnou převážně větší a zavedené firmy s odpovídající historií. Přímé podpoře by se díky tomu mohly uvolnit ruce na to, aby mohla být cílena jinam. Zaprvé by se přímá podpora mohla zaměřit na to, aby pomohla firmám, které se dokáží věnovat VaV pouze příležitostně, aby se posunuly k provádění VaV soustavně, po dosažení čehož by přepnuly na nepřímou podporu. Nepřímá podpora by mohla být i výhodnější pro firmy, které zrovna takto přepnuly, aby se jim v tom podařilo lépe vytrvat. Zadruhé by se přímá podpora mohla více zaměřit na firmy, které inovují bez vlastního VaV, aby si vyzkoušely dělat VaV příležitostně, pokud k tomu mají předpoklady, anebo firmy, které inovují jiným způsobem než prostřednictvím vlastních VaV. Bylo by to relevantnější, i když zdaleka ne výhradně, právě pro inovativní start-upy a/nebo inovátory ve službách, které nynější programy často míjí a na jejichž podchycení by se přímá podpora mohla zaměřit.

Toto nastiňuje ještě palčivější otázku, do jaké míry se má veřejná podpora inovací soustředit na rozvíjení vlastních VaV činností firem, anebo jestli by neměla její větší část směřovat i firmám, které ve své inovační činnosti VaV jako takový provádět samy nepotřebují. Nejen z této analýzy je zřejmé, že podpora inovací zejména z národních zdrojů – přímá i nepřímá – je velmi silně zacílena na podporu VaV, kdy většina těchto programů financování jiných inovačních aktivit ani neumožňuje. Připomeňme jen čistě praktickou obtíž s určením toho, co je vlastně VaV a co už není, tj. kde je přesně dělící čára mezi VaV činnostmi a řadou dalších příbuzných, přidružených a podobných činností, které firmy potřebují dělat, aby zavedly inovace do praxe. Ostatně právě s odlišením toho, jaké činnosti ještě formálně odpovídají VaV a jaké už nikoliv, na což mají často různé názory firmy a daňový úředníci, se potýkají právě daňové odpočty na VaV.

Jednodušší je to ve firmách, které mají VaV činnosti organizačně ohraničené, např. vyčleněné do stálého oddělení VaV s pracovníky specializovanými na tyto činnosti, což jsou typicky průmyslové a/nebo velké firmy, kterým se toto potom lépe vykazuje v podpořených projektech. Zacílení podpory na VaV činnosti však může mimoděk opomíjet inovační činnosti v šedé zóně, ve které není zcela jasné, co je a už není VaV, a implicitně být vlastně politikou strukturální, protože podporuje více určité typy firem a potažmo odvětví. Navíc firmy mohou inovovat bez vlastních VaV činností i díky tomu, že si je nakoupí jako službu od externích subjektů, včetně výzkumných organizací, anebo si rovnou koupí jejich výsledek v podobě práv duševního vlastnictví, které potom začlení do ostatních inovačních aktivit.

V tomto směru se každopádně na obzoru rýsuje výzva pro přenastavení dotačních programů. Přímá podpora pro inovace z programů Evropské unie, která je podstatně více než z národních programů dostupná i pro firmy inovující bez vlastního VaV anebo pouze provádějící VaV příležitostně, se totiž za několik let z velké části omezí, protože se přestanou rozdělovat dotace prostřednictvím evropských operačních programů. Je správně, že národní i evropské programy mají v tomto ohledu jiné zaměření, aby si co nejméně přetahovaly příjemce. Avšak tím pádem vzniká otázka, jaký zdroj podpory nahradí operační programy po jejich vypršení, aby typy inovativních firem, které nyní obsluhují, nezůstaly bez veřejné podpory. Národní programy se proto budou muset podstatně více rozkročit i mimo jejich dosavadní doménu podpory soustavné VaV činnosti. Bude to další důvod zanedlouho otevřít otázku budoucí podoby mixu inovačních politik.

Literatura

Andres, R., Niebel, T. a Veite, S. (2024). Do capital incentive policies support today's digitization needs? *Telecommunications Policy*, 48(1), 102646.

Bajgar, M. a Srholec, M. (2023). Are subsidies to business R&D effective? Regression discontinuity evidence from the TA CR ALFA programme. IDEA Study 7/2023. Praha: Národohospodářský ústav AV ČR, v. v. i., https://idea.cerge-ei.cz/files/IDEA_Studie_07_2023_TACR/IDEA_Studie_07_2023_TACR_0511C_abstract_CZ_EN.pdf

ČSÚ (2024). Inovační aktivity podniků v letech (různá vydání). Praha: Český statistický úřad, <https://www.czso.cz/csu/czso/inovacni-aktivity-podniku-20182020>

DeStefano, T., Johnstone, N., Kneller, R. a Timmis, J. (2024). Do capital incentives distort technology diffusion? Evidence on cloud, big data and AI. https://ies.fsv.cuni.cz/sites/default/files/uploads/files/Do_Capital_Incentives_Distort_Tech_Diffusion.pdf

Edquist, C. (2004). Systems of innovation: perspectives and challenges. In Fagerberg, J., D. Mowery, and R. Nelson (eds), *The Oxford Handbook of Innovation*. Oxford: Oxford University Press, s. 181-208.

Eurostat (2023). Innovation profiles of enterprises – statistics. Luxembourg: Eurostat, https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Innovation_profiles_of_enterprises_-_statistics

Eurostat (2024). Community innovation survey – database. Luxembourg: Eurostat, <https://ec.europa.eu/eurostat/web/main/data/database>

MPO (2024). RIS3 - Krajské přílohy a medailonky krajských inovací. Praha: MPO, <https://www.ris3.cz/o-ris3/krajska-dimenze/krajske-prilohy-a-medailonky-krajskych-inovaci>.

OECD (2018). Oslo Manual 2018: guidelines for collecting, reporting and using data on innovation, 4th Edition. Paris: OECD, <https://www.oecd.org/science/oslo-manual-2018-9789264304604-en.htm>

OECD (2024). Direct government funding and government tax support for business R&D. Paris: OECD, <https://www.oecd.org/en/topics/sub-issues/rd-tax-incentives.html>

Pleticha, P. (2019). návratnost soukromých a veřejných výdajů na podnikatelský výzkum a vývoj v České republice. IDEA studie 11/2019. Praha: Národohospodářský ústav AV ČR, v. v. i., <https://idea.cerge-ei.cz/studies/navratnost-soukromych-a-verejnych-vydaju-na-podnikatelsky-vyzkum-a-vyvoj-v-ceske-republice>

Schumpeter, J. (1934). *The theory of economic development*. Cambridge, MA: Harvard University Press.

Sidorkin, O. a Srholec, M. (2017). Do direct subsidies stimulate new R&D outputs in firms? A comparison of the IMPULS, TIP and ALFA programmes. IDEA Study 8/2017. Praha: Národohospodářský ústav AV ČR, v. v. i., https://idea.cerge-ei.cz/files/IDEA_Study_8_2017_Direct_subsidies_and_R&D_output_in_firms.pdf

Srholec, M. a Verspagen, B. (2012). The Voyage of the Beagle into innovation: explorations on heterogeneity, selection and sectors. *Industrial and Corporate Change*, 21(5), 1221-1253.

Přílohy

Tabulka A1 – Definice proměnných

Název	Popis	Jednotky	Zdroj
Velikost firmy	Počet zaměstnanců přepočtený na plné úvazky v prvním roce referenčního období šetření o inovacích.	Osoby	SBS
Věk firmy	Počet let od založení firmy do prvního roku referenčního období šetření o inovacích.	Roky	RES
Odvětví	Převažující činnost klasifikovaná podle dvoumístného CZ-NACE odvětví.	Dvoumístní kód NACE	RES
Skupina	Součást skupiny podniků dvou či více právnických osob, jež jsou součástí jedné vlastnické struktury. Součástí skupiny je také její ústředí. Ústředí sídlí v ČR anebo na území jiné země.	Kód země ústředí	TI
Produktová inovace	Uvedení nového či zlepšeného výrobku nebo služby na trh, která se musí významně lišit od předchozích, které byly danou firmou uvedeny na trh již dříve.	Ano/ne	TI
Procesní inovace	Zavedení nových nebo zlepšených způsobů provádění vnitropodnikových procesů v oblastech i) výroby nebo poskytování služeb, ii) logistických činností, anebo iii) podpůrných činností jako zpracování informací, komunikace, administrativy, účetnictví, nákupu, údržby apod., které se výrazně liší od těch používaných v minulosti.	Ano/ne	TI
Soustavná VaV činnost	Provádění výzkumu a vývoje (VaV) soustavně (firma má pracoviště VaV, stále VaV zaměstnance apod.)	Ano/ne	TI
Příležitostná VaV činnost	Provádění výzkumu a vývoje (VaV) příležitostně (firma nemá pracoviště VaV, stále VaV zaměstnance apod.)	Ano/ne	TI
Přímá podpora na inovace	Čerpání přímé podpory na inovace (dotace, granty, záruky za úvěr apod.) od obecních a krajských úřadů, ze státního rozpočtu ČR anebo od Evropské unie.	Ano/ne	TI
Nepřímá podpora na inovace	Čerpání daňového odpočtu nákladů na výzkum a vývoj (VaV).	Ano/ne	TI a NVV

Působení na trzích mimo ČR	Působení na trzích mimo Českou republiku.	Ano/ne	TI
Největší část tržeb na trzích mimo ČR	Největší část tržeb realizována na trzích mimo Českou republiku.	Ano/ne	TI
Nový nebo zlepšený výrobek	Uvedení nového či zlepšeného výrobku na trh, který se musí významně lišit od předchozích, které byly danou firmou uvedeny na trh již dříve.	Ano/ne	TI
Nová nebo zlepšená služba	Uvedení nové či zlepšené služby na trh, která se musí významně lišit od předchozích, které byly danou firmou uvedeny na trh již dříve.	Ano/ne	TI
Inovovaný produkt nový na trhu	Uvedení/podíl tržeb z inovovaného produktu, který byl nový na trhu, tj. firma jej uvedla na některý ze svých trhů dříve než konkurence.	Ano/ne / % z tržeb	TI
Procesní inovace výroby nebo poskytování služeb	Zavedení nového nebo podstatně zlepšeného (výrazně odlišného) způsobu výroby nebo poskytování služeb.	Ano/ne	TI
Procesní inovace logistických činností	Zavedení nových nebo podstatně zlepšených (výrazně odlišných) logistických činností (např. zásobování, skladování, manipulace s materiálem či distribuce).	Ano/ne	TI
Procesní inovace podpůrných činností	Zavedení nových nebo podstatně zlepšených (výrazně odlišných) podpůrných činností jako způsobu zpracování podnikových informací, komunikace uvnitř podniku (či jejich zabezpečení) a dalších podpůrných činností (administrativy, účetnictví, nákupu, údržby apod.)	Ano/ne	TI
Vlastní VaV	Náklady na vlastní (vnitropodnikový, interní, vnitřní) VaV, včetně investičních nákladů na budovy a zařízení určené speciálně pro VaV.	% z tržeb	TI
Nákup služeb VaV	Náklady na nákup služeb VaV (všechny výdaje za provedení VaV u jiného subjektu na zakázku dle zadání firmy).	% z tržeb	TI
Předměty duševního vlastnictví	Náklady na předměty duševního vlastnictví, resp. pořízení externí znalostí jako know-how, patent, průmyslový vzor, ochranná známka atd.	% z tržeb	TI
Pořízení budov, strojů, softwaru apod.	Náklady na pořízení strojů, zařízení, softwaru, budov a dalšího technického vybavení za účelem inovací (kromě těch speciálně za účelem VaV).	% z tržeb	TI
Ostatní (marketing, design, školení)	Náklady na inovační činnosti související s uváděním inovovaných produktů na trh, změny designu produktů, školení zaměstnanců a ostatní činnosti spojené s inovacemi.	% z tržeb	TI

Spolupráce na inovacích s dodavateli	Spolupráce na inovačních činnostech s dodavateli (zařízení, materiály, součásti nebo softwaru atd).	Ano/ne	TI
Spolupráce na inovacích s odběrateli a zákazníky	Spolupráce na inovačních činnostech s odběrateli a zákazníky ze soukromého anebo veřejného sektoru.	Ano/ne	TI
Spolupráce na inovacích s konkurenty	Spolupráce na inovačních činnostech s konkurenty a jinými firmami ze stejného odvětví.	Ano/ne	TI
Spolupráce na inovacích se soukromými výzkumnými organizacemi	Spolupráce na inovačních činnostech s konzultanty, komerčními výzkumnými laboratořemi, podniky poskytujícími VaV činnosti, vědecké a technické zkoušky a expertízy apod.	Ano/ne	TI
Spolupráce na inovacích s veřejnými výzkumnými organizacemi	Spolupráce na inovačních činnostech s veřejnými výzkumnými organizacemi anebo institucemi (např. ústavy AV ČR).	Ano/ne	TI
Spolupráce na inovacích s vysokými školami	Spolupráce na inovačních činnostech s vysokými školami (univerzitami nebo jinými institucemi vyššího vzdělávání).	Ano/ne	TI
Zadání VaV jinému subjektu	Zadání provedení VaV jinému subjektu.	Ano/ne	TI
Podání patentové přihlášky	Podání patentové přihlášky v ČR (tj. prostřednictvím Úřadu průmyslového vlastnictví)	Ano/ne	TI a Patentová statistika
Přímá účelová podpora	Čerpání přímé účelové podpory podle typu činnosti, poskytovatele a programu.	Kč	GBARD

Pozn.: TI – šetření o inovacích, SBS – strukturálních firemní statistiky, RES – rejstříku ekonomických subjektů, NVV – Statistika nepřímé veřejné podpory výzkumu a vývoje, GBARD – statistik státních rozpočtových výdajů na VaV.

Předchozí studie IDEA

2024

Krajské rozpočty pod drobnohledem: odkud mají příjmy, na co jdou výdaje a co přinese změna RUD. Petr Janský, Daniel Kolář, září 2024 [▶](#)

Platy učitelů v roce 2023 a výhled: jízda z kopce. Daniel Münich, Vladimír Smolka, červen 2024 [▶](#)

Reforma veřejných zakázek s jedinou nabídkou: více konkurence, nižší cena. Vítězslav Titl, červen 2024 [▶](#)

(Ne)zájem žáků o učitelskou profesi: mezinárodní srovnání. Miroslava Federičová, březen 2024 [▶](#)

Analýza příjmů státního rozpočtu 2024 ve světle předkrizového roku 2019. Petr Janský, Daniel Kolář, březen 2024 [▶](#)

2023

Analýza výdajů státního rozpočtu 2024 ve světle předkrizového roku 2019. Petr Janský, Daniel Kolář, listopad 2023 [▶](#)

Přijímačky na střední školy: promyšlený mechanismus nebo velká národní loterie? Tomáš Protivínský, říjen 2023 [▶](#)

Máme příliš mnoho vysokoškoláků? Co lze vyčíst z celoživotních mzdových profilů. Taras Hrendash, Štěpán Jurajda, Daniel Münich, Pavla Doleželová, Pavel Mrázek, listopad 2023 [▶](#)

Platy učitelů v roce 2022 a výhled: cesta z propasti a zase zpět. Daniel Münich, Vladimír Smolka, září 2023 [▶](#)

Dopady exekucí a nezaměstnanosti na podporu krajní pravice, levice a populismu v České republice v letech 2001–2017. Jakub Grossmann, Štěpán Jurajda, Lucie Zapletalová, září 2023 [▶](#)

Kdo je nejvíce zasažen růstem cen? Rozdíly v inflaci pro různé domácnosti 2020–2023. Petr Janský, Daniel Kolář, Marek Šedivý, červenec 2023 [▶](#)

Platy ředitelů škol: dlouho ve stínu pozornosti. Václav Korbel, Daniel Münich, Vladimír Smolka, červen 2023 [▶](#)

Rozdíly nákladnosti vysokoškolského výzkumu mezi vědními oblastmi: Jak moc se liší od „KENŮ“ ve výuce? Martin Srholec, červen 2023 [▶](#)

Are Subsidies to Business R&D Effective? Regression Discontinuity Evidence from the TA CR ALFA Programme. Matěj Bajgar, Martin Srholec, květen 2023 [▶](#)

Generace X a Y očima dat: Když byli rodiče mladí jako my. Eva Peňázová, Michal Šoltés, květen 2023 [▶](#)

(Ne)zvyšování sociálních dávek v letech 2012–2023: přehled. Petr Janský, Daniel Kolář, duben 2023 [▶](#)

Snížila by větší bytová výstavba cenový růst nemovitostí v letech 2013–2021? Pravděpodobně ne. Roman Šustek, Lucie Zapletalová, březen 2023 [▶](#)

Vývoj postojů české veřejnosti k válečným uprchlíkům z Ukrajiny. Daniel Münich, Tomáš Protivínský, únor 2023 [▶](#)

Pandemie a očekávání rodičů ohledně návratnosti investic do vzdělávání dětí. Václav Korběl, únor 2023 [▶](#)

Ruce a mozky českých žen stále nevyužity. Jakub Grossmann, Daniel Münich, leden 2023 [▶](#)

2022

Vliv zvýšení rodičovského příspěvku na participaci žen na trhu práce. Jakub Grossmann, Filip Pertold, Michal Šoltés, Matěj Šarboch, Lucie Zapletalová, listopad 2022 [▶](#)

Nárůst cen energií a zvýšení příspěvku na bydlení v lednu 2022: Pomohlo to? Filip Pertold, Petr Pleticha, září 2022 [▶](#)

Platy učitelů v roce 2021: vrchol dosažen a co dál? Daniel Münich, Vladimír Smolka, srpen 2022 [▶](#)

Publikační výkonnost panelistů Grantové agentury ČR (2019–2021). Matěj Bajgar, září 2022 [▶](#)

Kompenzace ztráty příjmů v pandemii covid-19: vítězové a poražení. Klára Kalíšková, Lucie Zapletalová, srpen 2022 [▶](#)

Rozdíly v přísnosti známkování žáků a dopady na vzdělanostní aspirace. Daniel Münich, Tomáš Protivínský, červen 2022 [▶](#)

Chudoba a sociální dávky v sociálně vyloučených lokalitách. Miroslava Federičová, Klára Kalíšková, Lucie Zapletalová, červen 2022 [▶](#)

Dlouhodobá dědictví osvobození Sudet Rudou a americkou armádou. Jakub Grossmann, Štěpán Jurajda, květen 2022 [▶](#)

Odchody z učitelské profese v Evropě. Miroslava Federičová, Filip Pertold, březen 2022 [▶](#)

Intenzita používání vyučovacích metod učiteli a jejich vztah s výsledky vzdělávání. Václav Korběl, březen 2022 [▶](#)

Spočítali jsme za vás: Dopady zrušení superhrubé mzdy, snížení odvodů na sociální pojištění a zavedení daňových prázdnin. Klára Kalíšková, Michal Šoltés, leden 2022 [▶](#)

Nárůst o 395 miliard Kč oproti roku 2019: Kam směřoval první návrh výdajů státního rozpočtu na rok 2022. Daniel Kolář, Petr Janský, leden 2022 [▶](#)

Státní zaměstnanci a úředníci: kde pracují a za kolik? Daniel Bartušek, Petr Bouchal, Petr Janský, leden 2022 [▶](#)

Nemocenské pojištění: co způsobilo zavedení karenční doby? Jakub Grossmann, Lucie Zapletalová, leden 2022 [▶](#)

2021

Standardní granty GA ČR a publikační výkonnost vědců: Kontrafaktuální analýza projektů udělených v letech 2005–2014. Matěj Bajgar, říjen 2021 [▶](#)

Jaké změny v rodinné politice slibují volební programy politických stran? Shrnutí a rozbor. Michal Ostrý, Filip Pertold, září 2021 [▶](#)

Finanční podpora vysokoškolských studentů v České republice: Rekonstrukce systému nutná. Daniel Münich, Otakar Kořínek, září 2021 [▶](#)

Platy učitelů v roce 2020: Usne Česko na vavřínech? Daniel Münich, Vladimír Smolka, srpen 2021 [▶](#)

Maminka nebo školka? Dopady prodloužení čerpání rodičovského příspěvku na budoucí vzdělání a pracovní uplatnění dětí. Alena Bičáková, Klára Kalíšková, Lucie Zapletalová, srpen 2021 [▶](#)

Zásah nutný: dopady budoucího ekonomického vývoje a pandemických opatření na příjmy a výdaje systému veřejného zdravotního pojištění. Lucie Bryndová, Lenka Šlegerová, červen 2021 [▶](#)

Kdo v první vlně pandemie zachránil zaměstnance? Analýza čerpání podpory programu Antivirus B. Štěpán Jurajda, Pavla Doleželová, Lucie Zapletalová, duben 2021 [▶](#)

Práce z domova: možnost, nebo nutnost? Jakub Grossmann, Václav Korbel, Daniel Münich, březen 2021 [▶](#)

Výluka prezenční výuky během pandemie covid-19: odhad neviditelných ekonomických ztrát. Ole Jann, Daniel Münich, Lucie Zapletalová, duben 2021 [▶](#)

Společenský status učňovského vzdělávání v České republice: vývoj posledních 15 let a srovnání se zahraničím. Václav Korbel, Daniel Münich, únor 2021 [▶](#)

Studie z předchozích let jsou k dispozici na:

<https://idea.cerge-ei.cz/vystupy/studie>

IDEA *Talks*

Sledujte videa *IDEA Talks*
k aktuálním studiím a ekonomickým tématům:

nebo si poslechněte podcast:

CO SI MYSLÍME, ŽE SI MYSLÍ ODBORNÍCI -A JAK SE PLETEME-

DOJEM
57%

REALITA
90%

TAK ROZDÍL
JE...
...33%
MŮŽU TO
TAK NECHAT?

NE!

 VIDEO ZÁBAVNOU FORMOU UKAZUJE:

- JAK SE LIDÉ MÝLÍ V NÁZORECH ODBORNÍKŮ
- JAK MOHOU MÉDIA VYTVÁŘET ZDÁNÍ SPORU

Upozornění: Tato studie reprezentuje pouze názory autorů, a nikoli oficiální stanovisko Národohospodářského ústavu AV ČR, v. v. i. či Centra pro ekonomický výzkum a doktorské studium Univerzity Karlovy, CERGE.

Warning: This study represents only the views of the authors and not the official position of the Economics Institute of the Czech Academy of Sciences, v. v. i. as well as the Charles University, Center for Economic Research and Graduate Education.

Jaké inovativní firmy (ne)čerpají veřejnou podporu na inovace?

Studie 6/2024

© Martin Srholec

Národohospodářský ústav AV ČR, v. v. i., 2024

ISBN 978-80-7344-719-9 (Národohospodářský ústav AV ČR, v. v. i.)

Zaujala vás tato studie?

Podpořte nezávislý akademický výzkum
dopadů veřejných politik ČR
a přispějte na naši činnost,
abychom mohli napsat další.

Akademie věd
České republiky

Jaké inovativní firmy (ne)čerpají veřejnou podporu na inovace?

Studie Institutu pro demokracii a ekonomickou analýzu (IDEA)

O IDEA

Institut pro demokracii a ekonomickou analýzu (IDEA) je nezávislý think-tank zaměřující se na analýzu, vyhodnocování a vlastní návrhy veřejných politik. Doporučení IDEA vychází z analýz založených na faktech, datech, jejich nestranné interpretaci a moderní ekonomické teorii.

IDEA je think-tank Národohospodářského ústavu AV ČR, v. v. i. a vznikla z iniciativy a pod vedením prof. Jana Švejnara. Národohospodářský ústav AV ČR, v. v. i. (NHÚ – angl. zkratka EI) tvoří společné akademické pracoviště CERGE-EI spolu s Centrem pro ekonomický výzkum a doktorské studium Univerzity Karlovy (anglická zkratka CERGE).

Principy fungování IDEA

1. Vytváření shody na základě intelektuální otevřenosti – přijímání volné soutěže myšlenek, otevřenost podnětům z různých částí světa, přehodnocování existujících stanovisek vzhledem k novým výzvám.
2. Využívání nejvhodnějších teoretických a praktických poznatků – snaha o rozvinutí postupů na základě nejlepších teoretických i praktických poznatků (z České republiky i ze zahraničí).
3. Zaměření aktivit na vytvoření efektivní politiky a strategie České republiky – doplňovat akademické instituce vytvářením podkladů efektivním a operativním způsobem.

Pokud chcete dostávat do své emailové schránky informace o připravovaných studiích a akcích IDEA, napište nám na

idea@cerge-ei.cz

About IDEA

The Institute for Democracy and Economic Analysis (IDEA) is an independent think tank focusing on policy-relevant research and recommendations. IDEA recommendations are based on high quality data, objective evidence-based analysis, and the latest economic theories.

IDEA is a think tank at the Economics Institute of the Czech Academy of Sciences and is led by its founder, Prof. Jan Švejnar. The Economics Institute (EI) of the Czech Academy of Sciences forms part of a joint workplace, CERGE-EI, together with the Center for Economic Research and Graduate Education of the Charles University (CERGE).

IDEA's Working Principles

1. We build consensus on the basis of intellectual openness – we believe in a free competition of ideas, are open to initiatives from various parts of the world, and constantly review existing opinions in the light of new challenges.
2. We make use of the most appropriate theoretical and empirical findings, and strive to develop methods based on the best theoretical and practical knowledge (both from the Czech Republic and from abroad).
3. We focus on creating effective policy and strategy for the Czech Republic, complementing academic institutions by producing materials in a constructive, practical format.

If you would like to receive regular information about the latest IDEA studies and events please subscribe to our mailing list by contacting

idea@cerge-ei.cz

PROJEKT NÁRODOHOSPODÁŘSKÉHO ÚSTAVU AKADEMIE VĚD ČR

<http://idea.cerge-ei.cz>